

LUKU

Baaru nna kū Luku kèè
 Yesu Kirisi inaa 1:1-2:52
 Yahaya Da'itèkeri waazikènaa 3:1-3:20
 Yesu da'itèkenaa 3:21-4:13
 Yesu yādannèna Galili 4:14-9:50
 Zaa Galili ari Yurusalemu 9:51-19:27
 Yesu kunna Yurusalemu 19:28-22:46
 Yesu gana kū a vunaa 22:47-24:53

¹ Gbèno ɔ kpà dasi, de ò yā kū à kè ó té baba takada gūn zéazea, ² lākū gbē kū ò de yā pìi sèedadenɔ ũ kū a baarukparinɔ òwèrè nà zaa káaku. ³ Tera sà makū sɔ, lākū ma wé pè yā pinɔi nà dodo zaa a naana, ma è à mana mà kènne zéazea, ma gbē bèèrède Tiofilu, ⁴ de ò yā kū ò dānne sānsān dɔ.

Malaika gīnake à Yahaya Da'itèkeri ina yā'onaa

⁵ Yudea būsù kína Hèrɔdu gɔrɔ sa'ori ke kun, a tón Zakari. À kú Abia sa'orinɔ gāa gūmmè. A nanɔ tón Elizabeti. Haruna burimè dɔ. ⁶ N̄ pla n̄ pínki mana Ludanè. Òdigɔ kun taari sari, ò Dikiri doka kū yā kū à ditenɔ kūna. ⁷ Ama ò né vīro, zaakū Elizabeti bi paramè, akū n̄ gbènon̄n̄ pla n̄ pínki zī kù.

⁸ Gɔrɔ kū sa'onaa kà n̄ gāaa, Zakari mé àten sa'ona Ludaa zī ke. ⁹ Lākū sa'orii pinɔ di ke nà, ò kàpaa kpà, akū kàpa Zakari kù de à gé turaretiti kpata Dikiri kpén. ¹⁰ Turaretitikpatana gɔrɔ pari kàkara kpéleleá n̄ pínki, òten adua ke. ¹¹ Akū Dikiri malaikaa bò a sù, à zè turaretitikpataki ɔplai. ¹² Kū Zakari a è, à kè ḡiri, vīna a kù. ¹³ Akū malaikaa

pìi pìne: Ñsun tó vīna n kũro Zakari. Luda n wéke sì, n nanɔ Elizabeti ni né i gɔgbē ũ, ñ tó kpáne Yahaya. ¹⁴ N pɔ ni ke nna, ñ yáa dɔ, gbēnɔ ni pɔnna ke a ina yā musu dasi, ¹⁵ zaakū anigɔ de Dikirinε gbē zɔkɔ ũmε. Ani wē ke í gbāna ke miro, Luda Nini nigɔ kúa zaa a da gberεmmε. ¹⁶ Ani tó Isarailanɔ arε dɔ Dikiri n Ludaa dasi, ¹⁷ ani do Dikirinε arε kũ Luda Nini gbāna kũ Iliasu vī yāo. Ani tó denɔ lé ke do kũ n nénɔ, ani tó sáyāmarisaridenɔ gbē mananɔ ɔndɔ sé. Ani tó gbēnɔ gɔ kú soru gũn Dikirinε.

¹⁸ Akū Zakari pì malaikaa pìine: Deran mani yā pì yāpura dɔɔ? Zaakū mare zīkūnaan ma ũ, akū ma nanɔ zī kũ dɔ. ¹⁹ Akū malaikaa pìi wèa à pì: Makūmε Gibirilu ũ, madigɔ zena Luda arε. Akū mé à ma zī mà yā pì onne, mà baaru nna pì kpánne. ²⁰ Ñ ma, n néne ni nate, ñni fɔ ñ yā oro ari yā pì gé keo, kũ ndi ma yā kũ ani ke a gɔɔa síro yāi. ²¹ Gɔɔ kúa sɔ òten Zakari dā. A gikεnaa Luda kpén bò n sare. ²² Kũ à bò, adi fɔ à yā ò kũnwo, akū ò dɔ kũ à wégupu è Luda kpén. Lákū a néne nate nà, akū àten yā óné kũ ɔo. ²³ Kũ Zakari sa'ogɔɔ pàpa, akū à tà bε. ²⁴ Abire gbera a nanɔ Elizabeti nò sɔ, akū à a zīda ùte ari mɔ sɔɔro à pì: ²⁵ Dikiri yā dí kēmene, à ma wēnda gwà, à ma bo wé'iyān.

Malaika gīnake à Yesu ina yā'onaa

²⁶ A mɔ suddode gũn Luda malaika Gibirilu zī Galili lakutu kũ òdi pi Nazera gũn. ²⁷ À gèε nɔkpare bũnu kũ a tón Mariama kīnaa. À gɔkpamma vī Dauda buri ũ. A tón Yusufu. ²⁸ Kũ malaikaa pìi gè a kīnaa, à pìne: Fɔɔ arubarikade! Dikiri kú kũnwo.

²⁹ Mariama bídi kè manamana yã piia, à laasun lè à pì: Fɔɔ bire mì de deraa? ³⁰ Akū malaikaa pì pìne: Mariama, ñsun tó vīna n kūro, zaakū Luda gbēke kènneme.

³¹ Ñ ma! Ñni nò sí ñ né i gōgbē ũ, ñ tó kpáne Yesu.

³² Anigō de gbē zōkō ũ, oni a sísi Luda Musude Né. Dikiri Luda ni a ká a dizi Dauda kpatan,

³³ anigō kí ble Yakubu burinɔa gɔɔ sīnda pínki, a kíblena nigō lakana vīro.

³⁴ Akū Mariama pì malaikaa pìne: Mádi gōgbē dō zikiro, abirekū ni sí ke deraa? ³⁵ Malaikaa wèa à pì:

Luda Nini ni summa, Luda Musude gbāna ni danla.

Abire yāi né kū ñni i pì kunna nigō adona, oni a sísi Luda Né.

³⁶ Ñ dané Elizabeti négōgbē ñòsina se a zīkūnaa gūn. Nɔgbē kū ò dìte para ũ pì kú kú ñò mɔ suddoo tera.

³⁷ Zaakū Luda kīnaan pó sīnda pínki dì sí ken. ³⁸ Akū Mariama pì: Dikiri zòbleriin ma ũ. À kemene lākū n ò nà. Akū malaikaa pìi tà à a tòn.

Mariama gena Elizabeti kīnaa

³⁹ Gɔɔ kúa Mariama fùte à gèe lakutu kū à kú Yudea bùsu gusīšiden gōnɔ. ⁴⁰ À gèe Zakari bea, akū à fɔ kpà Elizabetia. ⁴¹ Kū Elizabeti Mariama fɔɔ pìi mà, a né vī a gberε gūn, akū Luda Nini sù Elizabetia, ⁴² à wiki gbāna lè à pì: Arubarikademe n ũ de nɔgbē sīnda pínkila. Arubarikaden né kū à kú n gberεn ũ dɔ. ⁴³ Bón ma ũ, kū ma Dikiri da sù ma gwaa?

44 Gɔɔ kũ ma n fɔkpammanaa mà dé, né kũ à kú ma gberɛn v̄i kũ pɔnnaomɛ. 45 Arubarikademɛ n ũ, mɔkɔn kũ n yā kũ Dikiri ònne s̄i, kũ ani kɛ.

Mariama Dikiri t̄s̄ s̄ena lei

46 Akũ Mariama p̄i:

Matɛn Dikiri t̄s̄ s̄ei ma sw̄ɛɛ gũn,

47 ma pɔ tɛn kɛ nna

Luda ma Surabariia,

48 zaakũ à ma yā dà,

makũ a zòbleri kũ mádi ká p̄óke ũro.

Zaa tera ari gɔɔ s̄inda p̄ínki oni pimɛnɛ arubarikademɛ,

49 zaakũ Luda gb̄anade yā z̄ɔk̄ɔ kɛmɛnɛ.

A t̄s̄ kú adona.

50 Àdi w̄ɛnda d̄s̄ gb̄ɛ kũ òdi a v̄ina kɛnɔnɛ ari n̄ buria.

51 À a ḡaa p̄òro, à a gb̄ana m̄òńne,

à z̄ĩdabirinɔ f̄àk̄ɔa kũ n̄ laasunnɔ.

52 À gb̄anadenɔ bò kpatan,

à talakanɔ s̄è lei.

53 À pɔ mananɔ kpà nàderinɔa ò k̄à,

ama à ɔgɔdenɔ gb̄are ɔkori.

54 À kpà a zòbleri Isarailanɔi,

n̄ yā dí s̄āaguro.

55 À w̄ɛnda d̄s̄ Ibrah̄ĩnɛ kũ a buri p̄inɔ

lákũ à ò ó dizinɔnɛ nà.

56 Mariama v̄ute kũ Elizabetio lán mɔ aak̄ɔ bà, akũ à èra bɛ.

Yahaya Da'itɛkɛri inaa

57 Elizabeti né'igɔɔ kà, akũ à né ì ḡɔgb̄ɛ ũ. 58 Kú a f̄arandidenɔ kũ a danɛnɔ mà lákũ Dikiri a w̄ɛnda gw̄à nà, ò p̄onna k̄è k̄āao. 59 A gɔɔ s̄oraak̄ode z̄ĩ ò s̄ù

t̀ z̄ n̄ p̄ine, de ò a de Zakari t́ kpáne, ⁶⁰ akū a da p̄i: Oi! Oni a sísi Yahayame. ⁶¹ Ò p̄ine: Gbēke kú n danen̄o t́ kú à t́ bire v̄iro. ⁶² Akū ò yā ò a den̄e kū o, de ò d̄o deran à ye ò t́ kpáne nà. ⁶³ Zakari anlo gbèka, akū à k̄ea: A t́n Yahaya. Yā p̄i bò n̄ sare n̄ p̄inki. ⁶⁴ Gwe ḡon̄o a n̄ene sè lei, à lé bò àten yā o, àten Luda sáabu kpá. ⁶⁵ Akū v̄ina n̄ f̄arandiden̄o kù n̄ p̄inki, akū Yudea b̄usu gus̄is̄ide gb̄en̄o ten yā p̄i o n̄ p̄inki. ⁶⁶ Akū gb̄e kú ò yā p̄i màn̄o k̄una n̄ n̄es̄e ḡun ò p̄i: B̄on̄ n̄e p̄i niḡo de a ũ ziaa? Zaakū Dikiri o kúa.

Zakari annabik̄eyā'onaa

⁶⁷ Luda Nini sù a de Zakaria, akū à annabik̄eyā ò à p̄i:

⁶⁸ Ò Dikiri Isarailan̄o Luda sáabu kpá!

À sù à a gb̄en̄o bò.

⁶⁹ À Surabari gb̄anade b̄ower̄e

a z̄b̄leri Dauda buri t́,

⁷⁰ lákū à ò a annabin̄o ḡai nà zaa ḡik̄ena.

⁷¹ Ò p̄i ani ó sí ó iber̄en̄o,

ani ó bo gb̄e kú ò z̄áogu p̄in̄o oĩ.

⁷² Lem̄e à ó dizin̄o w̄enda gwà le,

a bàka kunna k̄un̄wo yā dí s̄aguro.

⁷³ À la dà ó dizi Ibrah̄ine

⁷⁴ à p̄i áni ó bo ó iber̄en̄o oĩ,

áni ó gba zé ò doare v̄ina sari,

⁷⁵ de ó kunna ḡone adona gb̄e manan̄o ũ

ari ó w̄endi lén.

⁷⁶ M̄ok̄on̄ s̄o ma né,

oni n̄ sísi Luda Musude annabii,

zaakū m̄ok̄on̄ mé ñni do Dikirin̄e are ò zé kek̄ene.

⁷⁷ Ìni t́o a gb̄en̄o d̄o lákū ani n̄ sura ba nà,

lákū ani n durunnano kēm̄ma nà.

⁷⁸ Zaakū ó Luda sùru vī,

bonaa musu ani su ó gwa lán gudōnaa bà,

⁷⁹ de à gu pu gbē kū ò kú gusira gūnnone

kū gbē kū ò kú ga léino,

de à ó gbá da aafia zén.

⁸⁰ Né pì zōkō kù, à gò kǎgbānade ũ. A kú gbárannan ari goro kū à bò Isarailanone gupuraa.

2

Yesu Kirisi inaa (*Mat 1:18-25*)

¹ Goro kù Siza Ogosutu bò kū yāo, à pì ò a bùsu gbēno naro n pínki. ² Naroná káaku kū ò kèn gwe goro kū Kiriniu de Siria bùsu gbē zōkō ũ. ³ Gbē sīnda pínki gèe a be wēten, de ò a tó da takadan. ⁴ Yusufu sō, à bò Nazera, Galili bùsun, à gèe Dauda be lakutu Betilihamu, Yudea bùsun, kū à de Dauda buri ũ yāi.

⁵ À gèe de ò a tó da takadan gwe kū a nokpamma Mariama kū à nòsinaao, ⁶ akū goro kū ò kú gwe, a né'igoro kà, ⁷ akū à a né dauduu ì. À biza fīfīa, à a wùte pókādeno póblebōn, kū odi gu le nibōno kipakiaro yāi.

⁸ Sādārinōn kú bùsu dokōno pìi gūn, òten i sēnte, òteni n sāno dākpā gwāani. ⁹ Akū Dikiri malaikaa bò à sūmma, Dikiri gakuri gupura kù à likańyī, akū vīna n kū manamana. ¹⁰ Malaikaa pìi ónne: Ásun tó vīna á kūro, zaakū ma su mà baaru nna kpáárem̄e, gbē sīnda pínki po ni ke nna manamana.

¹¹ Ò Surabarii lāre Dauda wēten gwāaniala, akūme Arumasihu ũ Dikiri ũ. ¹² Sèeda kū ani tó à a dōn dí: Ani nékpāntē e wútena pókādeno póblebōo gūn,

biza fifia. ¹³ Kānto ludambe gbēnɔn kú leeε kú malaika pìio dasidasi, òten Luda sáabu kpá ò pì:

¹⁴ Ò Luda tó sé lei zaa musu, gbē kú n̄ yā kèε nnano aafia le zīte.

¹⁵ Kū malaikaa pìnɔ gòíla ò tà ludambe, akū sādārinɔ òkōne ò pì: Ò gé Betilihamu, de ò yā kú à kèε pì e, yā kú Dikiri tò o dè. ¹⁶ Akū ò fùte ò gèε likalika, ò bò Mariama kú Yusufuooa kú nékpāntē pìio wútena pókādenɔ póblebɔɔ gūn. ¹⁷ Kū ò a è, ò yā kú ò ònne né pì musu ò. ¹⁸ Akū yā kú sādārinɔ òo pìi bò gbē kú ò mànɔ sare n̄ pínki. ¹⁹ Mariama yā pì kúna a nèεε gūn pínki, àten laasun léa. ²⁰ Sādārinɔ era ò tà, òten Luda tó bo, òteni a sáabu kpá yā kú ò mà akū ò è yāi, zaakū à kè lákū ò ònne nà.

Tókpana Yesune

²¹ A gɔɔ sɔraakōde zī né tōzōgɔɔ kà, akū ò tó kpàne Yesu, tó kú malaikaa ò zaade odi a nò síro.

Yesu mɔna Dikirine

²² Kū n̄ gbābogɔɔ kà, ò a sè ò gèε à mɔ Dikirine Yurusalemu lákū Musa doka ò nà. ²³ Zaakū à kú Dikiri doka takadan ò pì, ò daudunɔ kpá Dikiria. ²⁴ Ò sa'opɔ kú ò dìte Dikiri doka takadan kpà, ò pì potēne mèn pla ke lukulukune bɔɔ mèn pla.

²⁵ Gbēke kú Yurusalemu, a tón Simeɔ. Gbē maname, à Luda vīna vī, à wé dɔ Isarailanɔ surabanaai. Luda Nini kúa, ²⁶ akū à pìne ani ga Dikiri gbē kú òdi pì Arumasihu enaa sariro. ²⁷ Luda Nini dōne arε, akū à gè Luda ɔnn. Kū Mariama kú Yusufuo sù kú n̄ né Yesuo yā kú ò dìte doka takadan kena yāi, ²⁸ akū Simeɔ a sì a ɔī, à Luda sáabu kpà à pì:

²⁹ Ñ makū n zòbleri gbare aafiaa gūn sà
lákū n òmène nà Dikiri,

³⁰ zaakū ma wé kè pla kū Surabari kū n dìteo,

³¹ kū n a yā kèkè buri sīnda pínki wára.

³² Anigō de gupura ũ de à gupura kū buri
pāndenone,

à n gbē Isarailano tó bo.

³³ Yā kū à ò né pì musu bò a de kū a dao sare.

³⁴⁻³⁵ Simeo sa mana òñne, akū à ò né pì da Maria-
mane à pì:

Àkū mé anigō de sèeda kū Isarailano ni gíi ũ,
pòsira ni n swè zō lán fēneda bà.

Isaraila kenō ni kakate ní kenō ni bo aafia a gāi,
ní nēseē gūn yā ni bo gupuraa.

³⁶ Nōgbē annabi ke kú gwe, a tón Ana, Fanuēli
né, Asa burime. Nōgbē pì zī kù yúkuyuku. À zā kè
kū a gōkammao wè supplame, ³⁷ akū à gō gyaano
ũ ari wè basiikō awēsiikō. Àdi bo Luda onno,
àdigō do Ludai fānantē kū gwāanio kū léyīnaao kū
aduakēnaao. ³⁸ Zī birea gōno à nányī, à Luda sáabu
kpà, àten né pì yā o gbē kū ní wé do Yurusalemu
bonaainone ní pínki.

Era tana Nazera

³⁹ Kū Yusufu kū Mariamao kè lákū à kú Dikiri
doka takadan nà pínki ò làka, ò era ò tà ní be wētea
Nazera, Galili būsun. ⁴⁰ Né pì fùte à gbāna kù. Òndō
mà, àdigō kú kú Luda arubarikaao.

Yesu gena Luda onn a néfitikegōrōa

⁴¹ Wè kū wēeo Yesu de kū a dao di gé Vīnla dikpe
ke Yurusalemume. ⁴² Kū Yesu kà wè kuri awēpla,
ò era ò gèē dikpe ke lákū òdi ke nà. ⁴³ Kū dikpe làka,

òten tá, akū n̄ né Yesu g̃ò Yurusalemu, ò a yā d̃sro. ⁴⁴ Òten da à kú n̄ gb̃ēn̄ t̃ém̃. Kū ò táa ò g̃ō do, akū òteni a wete n̄ danen̄ kū n̄ gb̃ē d̃ōnan̄ t̃é. ⁴⁵ Kū odi a ero, ò era ò g̃ē a wete Yurusalemu. ⁴⁶ A g̃ō aak̄ōde z̃ī ò a è Luda on̄n vutena yādannerin̄ t̃é, àten s̄a kp̄á n̄ yāa, àten yā lalañma. ⁴⁷ A yā d̃ōna kū a yāwemmanaao b̄ò gb̃ē kū òteni a yā man̄ sare n̄ p̄ínki. ⁴⁸ Kū a de kū a dao a è, à b̄ò n̄ sare, akū a da p̄in̄e: B̄óyāi n̄ k̄ewere lee? N de kū makūo, ó b̄ídi k̄è n̄ wetena yāi. ⁴⁹ À w̄ér̄ma à p̄i: À k̄è dera át̄eni n̄ wet̄e? Á d̄ō kū à k̄ù mà a De b̄ok̄ote kenloo? ⁵⁰ Ama odi yā kū à òñ̄ne p̄ii d̄òr̄o d̄sro.

⁵¹ Yesu era à tà k̄ūñwo Nazera, à n̄ yā mà. A da yā p̄in̄o k̄ūna a n̄es̄e ḡūn p̄ínki. ⁵² Yesu z̄ōk̄ō k̄ù, a ònd̄ō k̄àra, à nna kū Ludao kū bis̄āsirin̄o.

3

Yahaya Da'it̄ek̄eri waazikenaa (*Mat 3:1-17, Maa 1:1-11, Yuh 1:19-28*)

¹ Siza Tiberia k̄íblena w̄è g̃erōde ḡūn P̄ontiu Pilati mé à Yudea b̄usu gb̃ē z̄ōk̄ō ũ, Her̄odu ten k̄í ble Galili, a v̄ini Filipi ten k̄í ble Iturea b̄usun k̄ū Tarak̄oniti b̄usuuo, Lisania s̄ō àten k̄í ble Abilene b̄usun. ² Anasa kū Kayafaome sa'orikin̄o ũ. G̃ō k̄ūa Luda yā ò Zakari né Yahayan̄e gb̄arannan. ³ Akū à f̄ute àten kure Yoda bara dire kū bara laooi p̄ínki, àten waazi ke gb̃ēn̄e. À òñ̄ne ò n̄ n̄es̄e lite ò da'it̄e ke, Luda ni n̄ durunn̄an̄o k̄ēm̄ma. ⁴ Lákū à kú annabi Isaya takada ḡūn n̄à à p̄i:

À baarukparii k̄òto ma d̄o gb̄arannan,
àten pi à z̄é keke Dikirine,
à z̄é t̄ereren̄o porone súsu.

⁵ Guvute pínki ni tata,
 kpino kũ sîsîno ni date pínki.
 Zé kotinanɔ ni poro súsu,
 zé wókũwokũno ni kpákũsũ,

⁶ gbẽ sînda pínki ni e lákũ Luda di ñ sura ba nà.

⁷ Gbẽno digõ su a kînaa dasi ò da'ite ke, akũ àdi oñne: Bisāsiri pitikonɔ! De mé à lé dàáwa à bàa sí pɔfẽ kũ Luda ni kipaámmanee? ⁸ À nèselitena yã ke, onigõ dõ kũ a lite. Kũ Ibrahĩ de á dizi ũ, àsungõ da kũ abirekũ mé ani á boro. Maten oáre, Luda ni fõ à gbè dínɔ ke Ibrahĩ burinɔ ũ. ⁹ Kpása ditena línɔi kò. Lí kũ àdi né mana iro, Luda ni zõ à zu té gũn.

¹⁰ Gbẽno a là ò pì: Tó lemɛ, óni ke deraa? ¹¹ À wèmma à pì: Gbẽ kũ à uta vî mèn pla, à a do kpá gbẽ kũ à vîroa. Gbẽ kũ à pòble vî, à ke le do. ¹² Be'ogɔsirinɔ sù da'ite ke, akũ ò a là ò pì: Danneri, óni ke deraa? ¹³ À wèmma à pì: Ásun be'ogɔ símma de lákũ ò dite nàlaro. ¹⁴ Sozanɔ a là: Ókõno sõ, óni ke deraa? À òñne: Ásun gbãna mo gbẽnoɛ à ñ blero. À ze kũ fîna kũ òdi boáreo.

¹⁵ Gbẽno wédɔina ten kara. Baadi pínki ten laasun lé a nèsee gũn Yahaya yãa, tó àkũme Arumasihu ũ. ¹⁶ Yahaya òñne ñ pínki à pì: Madì á da'ite ke kũ íome. Ama gbẽke ni su a gbãna demala, mádi ká mà a kyate bobonero. Àkũ mé ani á da'ite ke kũ Luda Ninio kũ téo. ¹⁷ À gbaka kũna kũ ani pó fão. Ani pòblewe ká a dñn, ani a sàko ká té kũ àdi garo gũn. ¹⁸ Yahaya baaru nna kpannenaa gũn, à nàkaramma kũ yã pãndenɔo dasi. ¹⁹ Akũ à yã kpàkè kína Herɔdui a vîni nanɔ Herɔdia yã musu kũ yã

vāni pānde kū à kènɔ pínki, ²⁰ akū Herɔdu èra à yā vāni kè dɔ, à Yahaya dà kpésiran.

Yesu da'itekenaa
(*Mat 3:13-17, Maa 1:9-11*)

²¹ Kū Yahaya ten gběno da'ite ke n pínki, à Yesu da'ite kè se. Gɔɔ kū Yesu ten adua ke, ludambe wèkša, ²² akū Luda Nini sùà à de lán potēne bà. Akū à kòto ke mà bona ludambe à pì: Mɔkšn ma Né mèn do légelege yenyĩde ũ, kū ma pɔ nnamma manamana.

Yesu buri bozire
(*Mat 1:1-17*)

²³ Gɔɔ kū Yesu nà a zĩa, à kà wè baraakuri taka.

Òten da Yusufu né'inaame.

Yusufu sɔ Eli néme,

²⁴ Eli sɔ Matata néme,

Matata sɔ Levi néme,

Levi sɔ Meleki néme,

Meleki sɔ Yanai néme,

²⁵ Yanai sɔ Yusufu néme,

Yusufu sɔ Matatia néme,

Matatia sɔ Amɔsi néme,

Amɔsi sɔ Naumu néme,

Naumu sɔ Eseli néme,

Eseli sɔ Nagai néme,

²⁶ Nagai sɔ Maata néme,

Maata sɔ Matatia néme,

Matatia sɔ Semei néme,

Semei sɔ Yoseki néme,

Yoseki sɔ Yoda néme,

Yoda sɔ Yoanana néme,

²⁷ Yoanana sɔ Resa néme,

Resa sɔ Zerubabeli néme,

Zerubabeli sɔ Sealatieli néme,

Sealatieli sō Neri néme,
Neri sō Meleki néme,
²⁸ Meleki sō Adi néme,
Adi sō Kosamu néme,
Kosamu sō Elemadamu néme,
Elemadamu sō Ee néme,
Ee sō Yōsua néme,
²⁹ Yōsua sō Elieza néme,
Elieza sō Yorimu néme,
Yorimu sō Matata néme,
Matata sō Levi néme,
Levi sō Simεο néme,
³⁰ Simεο sō Yuda néme,
Yuda sō Yusufu néme,
Yusufu sō Yonamu néme,
Yonamu sō Eliakimu néme,
Eliakimu sō Melea néme,
³¹ Melea sō Mena néme,
Mena sō Matata néme,
Matata sō Natā néme,
Natā sō Dauda néme,
Dauda sō Yese néme,
³² Yese sō Ōbedi néme,
Ōbedi sō Bōaza néme,
Bōaza sō Salamo néme,
Salamo sō Nasō néme,
Nasō sō Aminadabu néme,
³³ Aminadabu sō Ramu néme,
Ramu sō Ezeronu néme,
Ezeronu sō Perezzi néme,
Perezzi sō Yuda néme,
Yuda sō Yakubu néme,
³⁴ Yakubu sō Isaaku néme,
Isaaku sō Ibrahī néme,
Ibrahī sō Tera néme,
Tera sō Nao néme,

Nao sɔ Serugu néme,
³⁵ Serugu sɔ Reu néme,
 Reu sɔ Pɛlɛgi néme,
 Pɛlɛgi sɔ Eberu néme,
 Eberu sɔ Sela néme,
 Sela sɔ Kaina néme,
³⁶ Kaina sɔ Apasada néme,
 Apasada sɔ Sɛmu néme,
 Sɛmu sɔ Nuhu néme,
 Nuhu sɔ Lamɛki néme,
 Lamɛki sɔ Mɛtusela néme,
³⁷ Mɛtusela sɔ ɛnoƙu néme,
 ɛnoƙu sɔ Yarɛdi néme,
 Yarɛdi sɔ Malalɛli néme,
 Malalɛli sɔ Kenana néme,
 Kenana sɔ ɛnosu néme,
³⁸ ɛnosu sɔ Sɛti néme,
 Sɛti sɔ Adamu néme,
 Adamu sɔ Luda néme.

4

Yesu yɔgwanaa

(Mat 4:1-11, Maa 1:12-13)

¹ Yesu bò Yoda àtɛn su kũ Luda Ninio pɛkɛrɛna,
 akũ Nini pìi gɛɛ kãao gbárannan. ² Ibilisi a yɔ̀ à gwà
 gwe ari ɔ̀rɔ̀ bupla. ɔ̀rɔ̀ kũa adi pòke blero. Kũ
 ɔ̀rɔ̀ bupla pìi pàpa, nà tɛni a dɛ. ³ Akũ Ibilisi pìne:
 Tó Luda Néme n ũ, ò pì gbè dí li burodi ũ. ⁴ Yesu
 wèa à pì: À kú Luda yān ò pì:
 Póblen bisāsiri dīgɔ̀ kúo adoro.
⁵ Akũ Ibilisi gɛɛ kãao musu, akũ à andunia kpatano
 m̀nɛ pínki a zeki gbèn g̀nɔ̀ ⁶ à pì: Mani n gba
 abirenɔ̀ iko pínki kũ a gakurio, zaakũ à kú ma ɔ̀ime,

gbě kũ má yei mani kpáa. ⁷ Tó n kutε ma arε dé, ani gō n pó ũme pínki. ⁸ Yesu wèa à pì: Ò kè ò pì, ò donyĩ ke Dikiri n Ludanε ñgō doi ado.

⁹ Akũ Ibilisi gèε kãao Yurusalemu, à a zè Luda kpé mìsōntεa à pì: Tó Luda Némε n ũ, ò ɔ gbarε n zĩdai la, ¹⁰ zaakũ ò kè Luda yān ò pì: Ani n yā o a malaikanɔnε ò n dākpa.

¹¹ Ò pì dɔ:

Oni n sé n ɔĩ, de ñsun gè sí gbèεaro yāi.

¹² Yesu wèa à pì: Ò pì, ñsun Dikiri n Luda lé ñ gwaro.

¹³ Kũ Ibilisi Yesu yò à gwà kũ yā pínkiò à làka, akũ à a tòn ari zĩkea dɔ.

*Yesu nana a zĩia Galili
(Mat 4:12-17, Maa 1:14-15)*

¹⁴ Yesu èra à tà Galili kũ Luda Nini gbānao, akũ a tó dà bùsuu pìla pínki. ¹⁵ Àdi yā dañne n aduakekpεnɔ gūn, baadi pínki dì a sáabu kpá.

*Nazeradenɔ gina Yesui
(Mat 13:53-58, Maa 6:1-6)*

¹⁶ Akũ à gèε Nazera, gu kũ à né blèn. Kámmabogɔɔ zĩ à gèε aduakekpεn lákũ àdi ke nà. À fùte à zè de à kyó ke, ¹⁷ akũ ò annabi Isaya takada kpáa. Kũ à pòro, à bò gu kũ ò yā dí kēnwa ò pì:

¹⁸ Dikiri Nini kúma,
à ma dite mà baaru nna kpá takasidenɔnε,
à ma zĩ mà gōnzĩdanε kpàkpa ke
gbě kũ ò n zĩda vĩronɔnε,
mà wéwēnaa kpàkpa ke vñnanɔnε,
mà gbě kũ ò yĩnanɔ poro,

¹⁹ mà Dikiri gběkekennεgɔɔ kpàkpa ke.

²⁰ Akū à takada pìi kòko à kpà kpanyĩriia, à vùte. Gbẽ kū ò kú kpé gūnnɔ wé fīa ń pínki. ²¹ Akū à nà yā'onnenaaa à pì: Luda yā dí pàpa gbāra lākū átèn ma nà. ²² Yā mana kū à da a lén bò ń sare ń pínki, òtèni a tó nna sí ò pì: Yusufu nén díroo?

²³ Akū à pìnnɛ: Má dō sānsān kū áni yáasi dí zumenɛ. Tó mɔkōmmɛ likita ũ, n̄ n zīda were. Áni omene ma yā kū a mà ma kè zaa Kapenamɔ ke ma be wēte gūn la dɔ. ²⁴ Yāpuran matèn oáre, annabii dīgō bèere vī a be wēte gūnlo. ²⁵ Matèn oáre yāpura, kū ludambɛ zé tà Iliasu gɔɔ, gyaanɔnɔn dasi. Legū dí maro ari wè aakō kū mɔ suddoo, akū nà zōkō gè Isarailanɔ b̀sun pínki, ²⁶ ama Luda dí Iliasu zī ń gbēkearo, sé gyaanɔ kū à kú Zarəfa, Sidō sare. ²⁷ Annabi Elisa gɔɔ sō, Isarailanɔ b̀sun kusunɔn dimmɛ, ama adi ń gbēke werekōaro, sé Siria b̀su gbē Naama.

²⁸ Kū gbē kū ò kú aduakekpe gūnnɔ yā pìi mà, ń pɔ fè manamana ń pínki. ²⁹ Akū ò bò kū Yesuo wēte kpe, ò gèe kāao s̀sī kū ń wēte kátea mìs̀ntea, de ò s̀i à léte à sín yāi. ³⁰ Akū à bò ń té à tà.

*Yesu tãnade werekōana Kapenamɔ
(Mat 8:14-17, Maa 1:21-39)*

³¹ Yesu tà Kapenamɔ, Galili b̀sun, akū átèn yā dañne kámmabogɔɔ zī. ³² A yādannenaa bò ń sare, zaakū a yā iko vī. ³³ Gōgbē tãnade ke kú aduakekpen gwe, akū à wiki gbāna lè à pì: ³⁴ É'e! Bón ó vī kō ɔ̀ii, Yesu Nazera? N su n̄ ó kakatèn yá? Má dō gbē kū ń de a ũ, mɔkōmmɛ Luda gbē kū à kú adona ũ. ³⁵ Akū Yesu g̀i tãna p̀ine à pì: N̄ ỳte! N̄ go gōgbē p̀ia. Akū tãna p̀i gōgbē p̀i p̀ate gbēnɔ té, à

gòà, adi a kīnnaro. ³⁶ Gbēno bídi kè ní pínki, òten kō lala: Bó taka buri yān gwee? Àdi yā dite tānanone kū iko gbānao, akū òdi gomma. ³⁷ Akū a tó dà būsuu pìla pínki.

Gyārenō werekōana dasidasi
(*Mat 8:14-17, Maa 1:29-34*)

³⁸ Kū à bò aduakēpen, akū à tà Simo bea. Simo nanō da ten mēwāna ke manamana, akū ò a yā òne. ³⁹ Yesu zèala à gì mēwāna pìine, akū a mēe kè sàna. Zaa gwe gōno à fùte à pòble kèñne.

⁴⁰ Kū ifāntē gè kpén, gbē kū ò gyāre vīno sù kūñwo Yesune, akū à ò nàna ní baadia, à ní werekōa kū ní gyā buri sīnda pínki. ⁴¹ Tānanō sō òten bo gbēno gūn kū wikio dasi ò pì: Mōkōmmē Luda Né ũ. Ama àdi gínne ò yā o, kū ò a dō Arumasihu ũ yāi.

Yesu waazikēna Galili
(*Maa 1:35-39*)

⁴² Gukēkōana Yesu bò wēte gūn, à gēe gusare, akū gbēno teni a wete. Kū ò bòà, ò ye à ní tóro. ⁴³ Akū à pìinne: Sé mà kpata kū à bò Luda kīnaa baaru kpá wēte kparanone dō, zaakū abire yāin Luda ma zī. ⁴⁴ Akū à gēe àten waazi ke Yudea būsū aduakēpeno gūn.

5

Yesu iba káakunō sisinaa
(*Mat 4:18-22, Maa 1:16-20*)

¹ Zīkea Yesu zena Genesareti sèbēe bara, akū gbēno kàkarai dasi de ò Luda yā ma yāi, òten nakaraa. ² Akū à gó'ite è katena bara mèn pla, sōrokōno bōten òteni ní táarunō pípì. ³ Akū à gè gó pìno do gūn kū à

de Simo pɔ ũ, à wé kèa à a yīpa fíti, à go baraa fíti. Akū à wùte gó pìi gūn, à yā dà gbēnɔne.

⁴ Kū à yā ò à làka, akū à pì Simone: Ñ gé kū góo í lòkoto kpa, à birigi fā á kpò kū. ⁵ Simo wèa à pì: Danneri, o zī kè ari gu gèe à dòo, ódi pòke kūro, ama lākū n ò nà, mani fā. ⁶ Kū ò kè le, ò kpòò kākara yōnkoyōnkò ari n biriginò ye ò kēkē. ⁷ Akū ò o kè yáku n gbēdake kū ò kú gó pì do gūnnɔne, ò su ò kpányī. Kū ò sù, ò kpòò kà gó mèn pla pìnò pà ari ò ye ò kpáte. ⁸ Kū Simo Pita è le, à kùte Yesu gbá sare à pì: Ñ go ma sare Dikiri, zaakū durunnakerin ma ũ. ⁹ Simo bídi kè kū gbē kū ò kú leelenò n pínki kpò dasi kū ò kùu pì yāi. ¹⁰ Lemé dɔ Yamisi kū Yuhanao, Zebedi né kū ò de kɔ gbēnna ũ kū Simo bídi kè se. Akū Yesu pì Simone: Ñsun tó vīna n kūro. Zaa gbāra bisāsirin ñigɔ weté. ¹¹ Kū ò kà kū n góo bara, akū ò pò sīnda pínki tòn ò tèi.

Kusu werekɔanaa
(Mat 8:1-4, Maa 1:40-45)

¹² Zīkea Yesu kú wēte ke gūn, akū gōgbē kū kusu dàala sù. Kū à Yesu è, à wùte a kùaa, à wé kèa à pì: Dikiri, tó n yei, ñni fɔ n ma werekɔa swáswa. ¹³ Akū Yesu o bò à nàa à pì: Má yei, n gō swáswa. Zaa gwe gònò a kusu làka. ¹⁴ Akū Yesu pìnɛ: Ñsun o gbēke maro. Ñ gé n n zīda mɔ sa'oriine, n sa'opɔ kū Musa dīte kpá n werekɔana sèeda ũ gbēnɔne.

¹⁵ Yesu baaruu dàgula de yāla. Gbēnò dīgɔ kakara dasi ò a yā ma, de à n werekɔa kū n gyānò dɔ. ¹⁶ Akū Yesu dīgɔ bo n té àgɔ gé adua ke gusare.

Kɔnde werekɔanaa
(Mat 9:1-8, Maa 2:1-12)

17 Zíkea Yesu ten yã dañne. Farisi kenɔ kũ ludayādanneri kenɔ vutena gwe. Ò bò Galili kũ Yudea wētɛnɔ gũn pínki kũ Yurusalemuo. Luda gbāna kú kāao, akũ àten gyārenɔ werekōa. 18 Akũ gbēkenɔ sù, ò kònɔde sɛna kũ wútebɔɔ, òten zé wete ò gē kāao ò a dite Yesu are. 19 Kũ odi gēki ero pari yāi, akũ ò didi kāao kpé musu, ò kpé f̃, akũ ò a kipa kũ a wútebɔɔ zāa gũn Yesu are. 20 Kũ Yesu è ò a náani vī, à pì: Ma gbē, n durunnanɔ kēm̃ma. 21 Ludayādannerinɔ kũ Farisi pìnɔ ò n nèsɛɛ gũn: Dín gbē kũ àten dɔke kũ Ludao dí ũu? Dí mé ani f̃ à durunna kēm̃ma, tó adi ke Luda ado baasiroo? 22 Yesu n laasun d̃, akũ à n lá à pì: Bóyāi áten laasun bire taka lé á nèsɛɛ gũnn? 23 Tó ma pì a durunnanɔ kèa, ke tó ma pì à fute à táa o, a kpate mé à aragaa? 24 Ma ò le de ag̃ d̃ kũ Bisāsiri Né durunnakēm̃mana iko vī zīte lame. Akũ à pì kònɔde pìne: Ma ònne, n fute n n wútebɔ sé n tá be. 25 Gwe g̃nɔ à fute à zè n wára, à a wútebɔ pìi sè à tà be, àten Luda sáabu kpá. 26 Gbē sīnda pínki lé àte, akũ ò Luda tó bò. Vīna gũn ò pì: O daboyā è gbāra.

Levi sisinaa

(Mat 9:9-13, Maa 2:13-17)

27 Abire gbera Yesu bò, akũ à be'og̃siri kũ òdi pìne Levi è vutena a be'og̃sikin. À pìne: N mó n tēmai. 28 Akũ à fute, à pò sīnda pínki tòn à tēi.

29 Akũ à pòble zōkō kè a bea à Yesu sisia, be'og̃sirinɔ kũ gbē pāndenɔ ten pò ble kũnwo dasi. 30 Akũ Farisinɔ kũ n ludayādannerinɔ yāketè kà a ìbanɔi ò pì: Bóyāi áten pò ble, áten í mi kũ be'og̃sirinɔ kũ kifirinɔo? 31 Akũ Yesu wēm̃ma à pì:

Gbē kū à aafia vī bàka kú kū likita yāoro, sé gyāre.
³² Mádi su gbē mananɔ sísi ò n nèse litero, sé kifirinɔ.

Léyīna yā

(Mat 9:14-17, Maa 2:18-22)

³³ Akū ò pìne: Yahaya ìbanɔ dìgɔ lé yī, ògɔ adua ke baala'i. Lemε kū Farisi ìbanɔ dɔ. Ama n gbēnɔ dìgɔ pɔ ble òdigɔ í mi. ³⁴ Akū Yesu wèmma à pì: Áni fɔ à pì nɔseri gbēnɔ lé yī gɔrɔ kū à kú kúnwo yá? ³⁵ A gɔrɔ ni su kū oni nɔserii pì bo n té. Zī pìian oni lé yī sà. ³⁶ Yesu yā lèkɔañne dɔ à pì: Gbēke dì uta dufu li ò dì a zīlaro. Tó ò kè le, uta dufu ni yakamε, a zī ni kɔ sé kū uta dufu nambataoro. ³⁷ Òdi sèwē dufu ká tùru zī gūnlo. Tó ò kè le, wē dufu pì ni tùru pūtāmε, ani kóte, tùru ni yaka. ³⁸ Oi, òdi sèwē dufu ká tùru dufu gūmmε. ³⁹ Gbē kū à kɔ dɔ kū wē zī minaaò dì a dufu sáabu kpáro, àdi pi a zī mé à nna.

6

Kámmabogɔrɔ yā

(Mat 12:1-14, Maa 2:23-3:6)

¹ Kámmabogɔrɔ zī kea Yesu ten pā buranɔla, akū a ìbanɔ pɔblewε wòro ò sùkã n ɔn, òten só. ² Akū Farisi kenɔ pìñne: Bóyāi áten yā kū à de òdi ke kámmabogɔrɔ zīro keε? ³ Yesu wèmma à pì: Ádi a kyó ke a è lákú Dauda kū a gbēnɔ kè nà gɔrɔ kū nà teni n deroo? ⁴ À gè Luda ɔnn, à burodi kū ò kàte Ludanεε sè à sò, à kpà a gbēnɔa, burodi kū gbēke a sona zé vīro, sé sa'orinɔ. ⁵ Akū Yesu pìñne: Bisāsiri Né mé à iko vī kámmabogɔrɔa.

⁶ Kámmabogɔrɔ pānde zī dɔ Yesu gè aduakεkpen, àten yā dañne. Gɔgbē ke kú gwe, a ɔpla íbana.

⁷ Ludayādannērino kū Farisino ten Yesu tàasi ká, tó ani a werekōa kámmabogoro zĩ, de ò yā le ò dia. ⁸ À n laasun dō, akū à pì gbē kū a ɔ íbanaa pìine: Ñ fute ò zε zàa gūn. Kū à fute à zε gwe, ⁹ akū Yesu pìine: Mateni á lámε. À zé vĩ ò yā mana ke kámmabogoro zĩ yá, ke a vāni? Ò gbē mì sín yá, ke ò a demε? ¹⁰ Yesu n gwá à lìkányĩ, akū à pì gōgbē pìine: Ñ n ɔ pìi poro. Kū à pòro, akū a ɔ kè a gbèn. ¹¹ Farisino po fè manamana, akū ò lé kpākūsū Yesui, deran oni kene nà.

Zìri gbēnon kuri awεεplano ditenaa
(Mat 10:1-4, Maa 3:13-19)

¹² Goro birea Yesu bò à gèe adua ke sīsigerεei, akū à wé kè Ludaa gwāani ari gu gèe dɔo. ¹³ Kū gu dō, akū à a ibanɔ sisiai, à gbēnon kuri awεεplano bò n té, à n díte zìrino ũ. ¹⁴ Gbē pino tón dí: Simo kū à tó kpàne Pita, a dakūna Anduru, Yamisi, Yuhana, Filipi, Batɔlbmiu, ¹⁵ Matiu, Tomasi, Alafeu né Yamisi, Simo kū òdi pinε Kokaride, ¹⁶ Yamisi né Yudasi kū Yudasi Isikarioti kū à gō bonkpede ũo.

Yesu yādannena Galili
(Mat 4:23-25)

¹⁷ Yesu kipa kūnwo, à zε gusaraa, gu kū a iba kparano kū gbē pario kún. Ò bò Yurusalemu kū Yudea bùsuuo pínki kū ísirale wēte kū ò kú Taya kū Sidōo sareno. ¹⁸ Ò sù a yā ma, de à n werekōa kū n gyāno dɔ. Gbē kū tāna ten wari dōrmanɔ aafiaa lè dɔ. ¹⁹ Gbē sīnda pínki ten wete à ɔ naa, zaakū gbāna ten bo a gūn, àten gbē sīnda pínki werekōame.

Arubarikadenɔmɛ Yesu ìbanɔ ũ
(Mat 5:1-12)

- ²⁰ Akū à wé sè à a ìbanɔ gwà à pì:
Arubarikadenɔmɛ ákɔ̀nɔ takasidenɔ ũ,
zaakū kpata kū à bò Luda kīnaa de á pɔ ũ.
- ²¹ Arubarikadenɔmɛ ákɔ̀nɔ kū nà teni á de teranɔ ũ,
zaakū áni kã.
Arubarikadenɔmɛ ákɔ̀nɔ kū áten só dɔ teranɔ ũ,
zaakū áni yáa dɔ.
- ²² Arubarikadenɔmɛ á ũ,
tó ò zãágu, tó ò gíái, tó ò á sɔ̀sɔ̀,
tó ò á tɔ̀ vāni sisi Bisāsiri Né yāi.
- ²³ Gɔ̀rɔ̀ kū yā birenɔ á lé, à pɔ̀nna ke à vīvī kū
pɔ̀nnao, zaakū á láada zɔ̀kɔ̀ ludambe. Len n̄ dizinɔ
kè annabinɔne le.
- ²⁴ Waiyoo ákɔ̀nɔ ɔ̀gɔ̀denɔ,
a gīnake a á mēnnamanaa è kò.
- ²⁵ Waiyoo ákɔ̀nɔ kū á kãna teranɔ,
nà ni á de.
Waiyoo ákɔ̀nɔ kū áten yáa dɔ teranɔ,
áni wēnda ke à só dɔ.
- ²⁶ Waiyoo ákɔ̀nɔ,
tó gbē sīnda pínki teni á tɔ̀ nna sí,
zaakū len n̄ dizinɔ kè annabi ékedenɔne le.

Yena ìberɛɛi
(Mat 5:38-48)

- ²⁷ Maten o ákɔ̀nɔ kū áten ma yā manɔne, àgɔ̀ ye
á ìberɛnɔi, à a mana ke gbē kū ò zãágunɔne. ²⁸ À sa
mana o gbē kū òdi sa vāni oárenɔne. À adua ke gbē
kū òdi wari dɔáwanɔne. ²⁹ Tó gbē n sãn kè n gasu
doa, n̄ a do dɔne dɔ. Tó gbē n uta zɔ̀kɔ̀ sìmma, ñsun
gíne kū n utanɛoro. ³⁰ Tó gbē pɔ̀ wé kèmma, n̄ kpáa.
Tó gbē n pɔ̀ sìmma, ñsun gbekaaro. ³¹ À ke gbēnɔne

lákū á ye ò keáre nà. ³² Tó gbě kū ò yeáinon á yeńyĩ, bó sáabun à víáree? Bee kifirinɔ̀ dìgɔ̀ ye gbě kū ò yeńyĩnɔ̀ se. ³³ Tó gbě kū òdi a mana keárenon adi a mana keńne, bó sáabun à víáree? Bee kifirinɔ̀ dì ke le se. ³⁴ Tó gbě kū á wé dɔ̀ à pɔ̀ lemmanon adi pɔ̀ sákáńne, bó sáabun à víáree? Zaakū kifirinɔ̀ dì pɔ̀ sákākɔ̀ne, de ò le ò a gēne sí yáime. ³⁵ Àgɔ̀ ye á iberenɔ̀, à a mana keńne. À pɔ̀ sákáńne wédɔ̀isari, áni láada zɔ̀kɔ̀ le, áni gɔ̀ de Luda Musude nénɔ̀ ũ, zaakū àdi a mana ke guturunɔ̀ne kū gbě vāninɔ̀. ³⁶ Àgɔ̀ wēnda vī lākū á De wēnda vī nà.

Kɔ̀ taari'ena
(Mat 7:1-6)

³⁷ Ásun gbě taari ero, Luda ni á taari e sero. Ásun yā vute gběaro, Luda ni yā vuteáwaro. À sùru ke kū gbēnɔ̀, Luda ni sùru ke kááo. ³⁸ À gbě gba pɔ̀, Luda ni á gba. Ani zaka mana kū à gbègbě à wè à pà yéere kááre á uta lén. Zaakū zaka kū ndi yɔ̀ónne Luda ni yɔ̀onne se.

³⁹ Akū à yā lèkɔ̀áńne à pì: Vīna ni fɔ̀ à gò kū vīnaanɔ̀ yá? Ní pla ní pínki ni si wèenloo? ⁴⁰ Ìbaa dìgɔ̀ de a dānnerilaro. Gbě kū à yā dàda papana de lán a dānnerii bàme. ⁴¹ Bóyāi nten sèburu kū à da n gbédake wén e, akūsɔ̀ nídi lí kū à da n wén yā daroo? ⁴² Mòkɔ̀n kū nídi límukutu kū à da n wén ero, ĩni ke dera ò n gbédakene, à tó ò sèburu kū à da a wén bonɔ̀? Manafikide! Ní límukutu kū à da n wén bo gĩa, gbasá ò gu e swáswa, de ò le ò sèburu kū à kú n gbédake wén bonɔ̀.

Gbẽ d̄sna a yākɛnaa
(*Mat 7:16-20, 12:33-36*)

⁴³ Lí mana dì né vāni iro, lí vāni dì né mana iro.
⁴⁴ Òdi lí s̄inda p̄ínki d̄s̄ a néame. Òdi kaka bo lè líaro, òdi geepi le lèkaraaro. ⁴⁵ Gbẽ mana dì a mana bo a mana kũ à katena a gũmm̄e. Gbẽ vāni s̄s̄ àdi a vāni bo a vāni kũ à katena a gũmm̄e. Zaakũ yā kũ à k̄s̄ sw̄̄e gūnn lé dì o.

Kpébori gb̄̄n̄n plan̄
(*Mat 7:24-27*)

⁴⁶ Bó yā mé à tò adiḡs̄ ma sísi Dikiri, Dikiri, akũ adì yā kũ ma ò keroo? ⁴⁷ Gbẽ kũ à sù ma k̄inaa, à ma yā mà akũ à z̄i k̄ea, mani m̄óare lákũ ade de nà. ⁴⁸ À de lán ěbori kũ à w̄̄e ȳs̄ z̄áz̄a, à ě p̄ete gb̄̄ea bàme. Kũ swa p̄a, í dàgula à kà kpé p̄ii, adi ȳḡaro, kũ ò bò mana yāi. ⁴⁹ Gbẽ kũ à ma yā mà akūs̄s̄ adi z̄i k̄earo de lán ěbori kũ à ě p̄ete z̄ite p̄a w̄̄eȳs̄naa sari bàme. Kũ swa'ì k̄ai, akũ à k̄ote b̄itim ḡ̄n̄. Kpé p̄i yakanaa k̄e z̄ók̄s̄.

7

Sozan̄ gb̄̄ z̄ók̄s̄ z̄ikeri werek̄s̄anaa
(*Mat 8:5-13*)

¹ Kũ Yesu yā biren̄ ò gb̄̄n̄ne p̄ínki à làka, akũ à ḡ̄e Kapɛnamu. ² Romu sozan̄ gb̄̄ z̄ók̄s̄ ke kú gwe, à z̄ikeri v̄i à yei manamana, akũ àten gyā ke à kà gana. ³ Kũ gb̄̄ z̄ók̄s̄ p̄i Yesu baaruu mà, à Yuda gb̄̄ z̄ók̄s̄n̄ z̄ia ò wé kea à su à a z̄ikeri p̄i mì sí. ⁴ Kũ ò kà Yesu k̄inaa, ò wé k̄ea gb̄̄ngb̄̄n̄ ò p̄i: Gb̄̄ p̄i kà ò kpái. ⁵ À ye ó burii, àkũ mé à aduakekpe d̄̄w̄ere. ⁶ Akũ Yesu ḡ̄e kṹn̄wo. Kũ à kà k̄ani kũ a beo, akũ

gbẽ z̄sk̄s̄o pì a gbẽnnan̄o z̄i ò yā dí on̄e: Dikiri, ñsun wari d̄o n z̄idaaro, mádi ká k̄u ñ ḡe ma bearo. ⁷ A yā mé à tò ma dìte k̄u mádi ká mà su n k̄inaa ma z̄idaro. Ñ yā o, ma z̄ikeri ni werek̄sa. ⁸ Zaakū makū se ò iko v̄imame, má iko v̄i sozan̄a. Madì o n̄ gbẽ done à gé, akū àdi gé. Madì o a pānden̄e à m̄ó, akū àdi su. Madì o ma z̄ikeriine à adikū ke, àdi ke. ⁹ Kū Yesu yā p̄i mà, à b̄ò a sare. Akū à lit̄e à p̄i gbẽ k̄u ò téain̄on̄e: Mat̄en oáre, mádi e gbẽke ma náani k̄e le bee Isarailan̄o téro. ¹⁰ Kū z̄ir̄ii p̄in̄o era ò sù, ò è z̄iker̄ii p̄i w̄erek̄sa.

Gyaan̄o né m̄èn do légelege vuna gan

¹¹ Abire gbera Yesu ḡe w̄ete k̄u òdi p̄i Naini ḡun. A iban̄o k̄u gbẽ pāden̄o ḡe k̄ao dasidasi. ¹² Kū à kà k̄ani k̄u w̄ete p̄i b̄inileo, à è ò ḡe sena òten boo. Gyaan̄o né m̄èn do légelegeme. W̄et̄epiden̄on kú k̄u n̄ogbẽ p̄io dasi. ¹³ Kū Dikiri a è, akū à k̄ene w̄enda, à p̄ine: Ñsun óo d̄oro. ¹⁴ Akū à nà ḡe p̄ii, à o nà a àkpatiia. Kū gbẽ k̄u ò senan̄o z̄e, akū à p̄i: K̄efenna, ma ònne ñ vu! ¹⁵ Akū ḡe p̄i v̄ute à nà yā'onaaa. Akū Yesu a kpà a daa. ¹⁶ V̄ina gb̄en̄o k̄u n̄ p̄inki, ò Luda s̄ábu kpà ò p̄i: O annabi z̄sk̄s̄o è ó té. Ò p̄i d̄o: Luda s̄u a gb̄en̄o gwa. ¹⁷ Akū Yesu baaruu dà Yudea b̄usula k̄u b̄usu k̄u ò likain̄o p̄inki.

Yahaya Da'itekeri z̄irin̄o

(Mat 11:1-19)

¹⁸ Yahaya iban̄o yā p̄in̄o bàban̄e p̄inki. Akū Yahaya n̄ gb̄en̄on plan̄o sisi, ¹⁹ à n̄ z̄i Dikiria, ò a la, àkūme gbẽ k̄u ani su ũ yá, ke òḡó w̄é d̄o gbẽ pāndeime? ²⁰ Kū gbẽ p̄in̄o kà Yesu k̄inaa, ò p̄ine: Yahaya Da'itekeri mé à ó z̄i ò n la, m̄ok̄s̄m̄me gbẽ k̄u ani su ũ yá, ke

ògõ wé dɔ gbẽ pãndeime? ²¹ Zaa gwe gònɔ Yesu gbẽnɔ wèrekõa dasi kũ n gyãnɔ kũ n wãwãnɔ kũ n tãnanɔ. À tò vɛnanɔ gu è dasi dɔ. ²² Akũ à pì Yahaya zìrinɔnɛ: À gé à yã kũ a è, akũsõ a mànɔ gbãnɛ. À onɛ vɛnanɔ ten gu e, ɛrɛnɔ ten táa o, kusunɔ ten werekõa, sãtonɔ ten yã ma, gènɔ ten vu, takasidenɔ ten baaru nna waazi ma. ²³ Arubarikaden gbẽ kũ àdi fu ma yãaro ũ.

²⁴ Kũ Yahaya zìrinɔ tà, Yesu Yahaya yã ò parinɛ à pì: Bón a ge gwa gbárannan? Kàpa kũ ãa ten yīgãn yá? ²⁵ Bón a ge gwa sàa? Gbẽ kũ à pókasa zãre danan yá? Nnamari kũ òdi pókasa mana danɔ dìgõ kú kínabeame. ²⁶ Bón a ge gwa sàa? Annabiin yá? Lemɛ! Maten oáre à de annabila se. ²⁷ Zaakũ Yahayan ò a yã kè Luda yãn ò pì:

Mani ma zìri gbare n ã
à zé kekɛnnɛ.

²⁸ Maten oáre, nɔgbẽ né'inaa gũn gbẽke dí ká Yahaya ũro. Bee kũ abireo gbẽ kũ à de gbẽ kpɛde ũ kpata kũ à bò Luda kĩnaa gũn deala.

²⁹ Kũ gbẽ sɛnda pínki a yã mà, ari kũ be'ogɔsirinɔ sé, ò yã nna kpà Luda, zaakũ Yahaya n da'ite kè.

³⁰ Farisinɔ kũ ludayãdannɛrinɔ sõ, ò gí yã kũ Luda dìte à keńnei, akũ odi we kũ Yahaya n da'ite kèro.

³¹ Yesu pì: Bón mani gbãragbẽnɔ kpákũsũo? Bón ò bòkõaoo? ³² Ò de lán né kũ ò kú ɛte gũn, òten lé zukõinɔ bà òten pi:

O úra pèáre, ádi ũ wãro.

O wẽnda lèe siáre, ádi sɔ dɔro.

³³ Zaakũ Yahaya Da'itekerii sù, adi burodi sóro, adi sèwẽ miro, akũ a pì tãnademe. ³⁴ Bisãsiri Né sù, àdi pó ble, àdi í mi, akũ a pì: Guturu wẽmiriime,

be'ogɔsirino kũ durunnakerino gbẽnname. ³⁵ Ama òdi òndɔ dɔ a yãkenaaame.

Nísi gbĩ nna kuna Yesu gbáa

³⁶ Farisi ke Yesu sìsi à su à pɔ ble kãao. Yesu gɛɛ a bea, akũ àten pɔ ble gengesekena. ³⁷ Nɔgbɛ dàvãnide ke kú wɛte pìi gũn. Kũ à mà Yesu ten pɔ ble Farisi pìi bea, akũ à gɛɛ gwe kũ kpáluba fítinnao kũ nísi gbĩ nnao kú a gũn. ³⁸ À zè a kpe a gbá sare, àten ɔɔ dɔ. A wétɛ ten tɔ a gèsekpea, akũ àten wara kũ a mìkão, à lé pèpe a gbáa, akũ à nísi gbĩ nna pìi kùà. ³⁹ Kũ Farisi kũ à a sìsi pìi è le, akũ à pìi a swɛɛ gũn: Tó gbɛ pìi bi annabiime, de à nɔgbɛ kũ àten ɔ naa dí taka dɔ, kũ dàvãnideme. ⁴⁰ Akũ Yesu pìi Farisi pìine: Simɔ, má yãke vĩ mà onne. Simɔ pìi: N̄ o, Danneri. ⁴¹ Yesu pìi: Ɖɔɔdakeri ke mé à kun, gbẽnɔn planɔ a fĩna kũna, gbɛ do andurufu ɔɔ wàa pla kpé basɔɔro, gbɛ do sɔ ɔɔ bupla akuri. ⁴² Kũ ò pòke vĩ ò fĩna booro, akũ à tòne ní pla ní pínki. N̄ té, dí mé anigɔ yei de a dakelaa? ⁴³ Simɔ wèa à pìi: Maten da gbɛ kũ ò tònɛ kũ ɔɔ zɔkɔome. Yesu pìine: N we mana. ⁴⁴ Akũ Yesu are dɔ nɔgbɛ pìia, à pìi Simɔne: N nɔgbɛ pìi è yá? Kũ ma gɛ n bea, nídi í kpáma ma gbá pìpiro, akũ nɔgbɛ pìi ma gbá pìpi kũ a wétɛo, à wàra kũ a mìkão. ⁴⁵ N̄di lé pémaro. Nɔgbɛ pìi sɔ, zaa gɔɔ kũ ma gɛ la, adi kámma bo kũ lépena ma gbáaaoro. ⁴⁶ N̄di nísi má ma miaro. Nɔgbɛ pìi sɔ, à nísi gbĩnnade kù ma gbánɔa. ⁴⁷ Abire yã mé à tò maten onne, à yemai manamana kũ a durunna zɔkɔ kèa yáime. Gbɛ kũ ò a kè kũ a fítio sɔ, yenyĩ fítinlen àdigɔ vĩ. ⁴⁸ Akũ à pìi nɔgbɛ pìine: N durunnano kènne. ⁴⁹ Akũ gbɛ kũ

òten pò ble leeeleno òkõne ò pì: Dín gbě pì ũ, kù àten durunnano kěm̄maa? ⁵⁰ Akù Yesu pì nɔgbě pìine: Ma náani kù n kè mé à n sura bà. Ñ tá be aafia.

8

Nɔgbě kù ò té Yesuino

¹ Abire gbera Yesu kurè wěte kù wěteo, lakutu kù lakutuo, àten waazi ke, àten kpata kù à bò Luda kīnaa baaru nna kpáñne. A z̄iri gbēnɔn kuri awɛɛplanɔ gèe k̄aa ² kù nɔgbě kù à t̄ananɔ bò ñ gūn à ñ wérek̄sa kù ñ gyānɔ. Mariama kù òdi pine dɔ Mariama Magadaleni kù Yesu t̄ana mèn supplanɔ bòte a gūn kú ñ té ³ kù Herodu begwari Kuza nanao Yoanao kù Suzanao kù nɔgbě p̄andenɔ dasi. Òdiḡo Yesu kù a ìbanɔ gwa kù pò kù ò v̄io.

Yálek̄sana kù p̄ówef̄ariio

(Mat 13:1-23, Maa 4:1-20)

⁴ Ò bò wěte kù wěteo ò k̄akara Yesui, akù à ȳa l̄ek̄sañne à pì: ⁵ Búbari ke mé à bò à gèe p̄ówe f̄a. Lákù àten f̄a nà, a kenɔ l̄ete zé gūn ò t̄aa òa, akù b̄anɔ sù ò blè. ⁶ A kenɔ l̄ete gbè s̄araa musu. Kù ò b̄ute, akù ò ḡaga, kù odi motɔ lero ȳai. ⁷ A kenɔ l̄ete l̄enɔ gūn, akù l̄e f̄ute k̄únwo leelee à n̄akarām̄ma. ⁸ A kenɔ s̄o à l̄ete z̄ite mana gūn, akù ò b̄ute ò né ì leu bas̄oro. Kù à ò le, à p̄ut̄a à pì: Gbě kù à s̄a v̄i à ȳa pì ma.

⁹ A ìbanɔ a là ȳa pì b̄ok̄tenaai. ¹⁰ Akù à pì: Luda á gbá zé à kpata kù à bò a kīnaa asirinɔ d̄s̄, ama madì o gbě kparanɔne kù yálek̄sanaaome, de ò gu gwa p̄oke'ena sari, ò ȳa ma a d̄r̄o d̄s̄naa sari. ¹¹ Ȳa pì b̄ok̄tenaan dí: P̄ówe pì bi Luda ȳame. ¹² Zé gūn p̄onɔ de lán gbě kù òdi Luda ȳa manɔ bà, akù Ibilisi

dì su à yā pìi bo ní swèè gūn, de òsun Luda náani ke à ní sura baro yāi. ¹³ Gbè sàraa musu póno de lán gbē kū òdi Luda yā ma ò sí kū ponnaonò bà, ama ò zīni vīro. Òdi Luda náani ke goro pla, ama tó ò ní yō ò gwà, òdi fumε. ¹⁴ Pówe kū ò lèè lèno gūnnò de lán gbē kū òdi Luda yā manò bà, ama andunia damukena kū aruzεke yāo kū ponnakenaao di nakaramma, òdi fō ò né i à màro. ¹⁵ Zīte mana póno de lán gbē kū òdi Luda yā ma kū nèsepurao òdi sí kū nèsemanaonò bà, akū òdi mena fō ari ò gé karana keo.

Yālekōsina kū fitilao
(Maa 4:21-25)

¹⁶ Òdi fitila na ò ta kútea ke ò dite gádo gbáruo. Òdi di a diboo musumε, de gbē kū òten gēno gupura e yāi. ¹⁷ Póke kú utena kū oni gí boo gupurairo. Asiriyā ke kun kū oni ma ò gí o gupurairo. ¹⁸ Abire yāi à yā ma kū laakarīio. Gbē kū à pó vīn Luda ni karanε. Gbē kū à póke vīro sō, bee pó kū àten da á vī Luda ni sía.

Yesu danεno
(Mat 12:46-50, Maa 3:31-35)

¹⁹ Yesu da kū a dakūnanò sù a kīnaa, akū odi le ò nàiro pari yāi. ²⁰ Akū ò pìne: N da kū n dakūnanò kú bàai, ò ye n enaai. ²¹ Akū à wèrma à pì: Gbē kū òdi Luda yā ma ò zī keanome ma da kū ma dakūnanò ũ.

Yesu zàga'īa zεnaa
(Mat 8:23-27, Maa 4:35-41)

²² Zīkea Yesu gè gó'ite gūn kū a ibanò, akū à pìne: Ò bikū sèbεε bara. Akū ò dà zén. ²³ Goro kū òten gé, i Yesu sè. Akū zàga'īa fùte sèbela, í ten ká gó gūn, ò

kú kari gūn. ²⁴ Akū à ìbanò nàì ò a vù ò pì: Danneri! Danneri! Óten ká í té! Akū à fùtè à gí ìanè kū í kū àteni n gó yīpayīpao, akū à zè, gu kè kítikiti. ²⁵ Akū à pìnnè: Á ma náani vīroo? Akū yā pìi bò n sare, vīna n kū, akū ò òkōnè: Dín gbē dí ũ sée? Bee ìa kū ío, àdi yā diteínne, akū àdi a yā mame.

Tānanò gbarèna alèdènoa
(*Mat 8:28-34, Maa 5:1-20*)

²⁶ Akū ò kà Gadara bùsun sèbèe bara, Galili bùsu ifáboki kpa. ²⁷ Kū Yesu bikù í bara, à dākare kū wēte pì gōgbē kū à tāna vīo. À gōro pla kè adi pókasa naawaro. Àdigō kú bero, sé miranò té. ²⁸⁻²⁹ Òdi a yī kū m̀kākōananò, òdi a da lín a kūna yāi, ama àdi m̀kākōanaa pìnò kēkēme, tāna pìi dì a si sèn. Kū à Yesu è, akū à wiki lè, à sù à kùte a are, akū à pùtā à pì: Yesu, Luda Musude Né, bón ó vī kō oī? N yā nna! Nsun wé tāmāro. À ò le kū Yesu ò tāna pāsī pì bo a gūn yāime. ³⁰ Akū Yesu a là à pì: N tón deraa? Akū à wèala à pì: Ma tón Dasi. Zaakū tānanòn kú a gūn dasime. ³¹ Akū tāna pìnò kùte kè Yesune manamana ò pì, àsun n gbare ò si Zīngo wèe l̀kotoo gūnlo.

³² Alède kpàsa zōkō kú gwe, òten pò ble s̀s̀ìgerèei. Akū tāna pìnò wé kè Yesua à n gba zé ò gē n gūn. Yesu n gbá zé, ³³ akū tānanò gò gbē pìia ò gè alèdèno gūn. Akū alède kpàsaa pìi wì kú bàao, ò sòro s̀s̀ìgerèei ò si sèben ò g̀aga gwe. ³⁴ Kū alèdèdārinò è le, ò bàalè ò gèè ò yā pìi bàbāíne wēte gūn kū buranò. ³⁵ Akū ò b̀tè de ò yā kū à kèe pì gwa. Kū ò sù Yesu kīnaa, ò gbē kū tānanò gòaa pìi è vutena Yesu gbá sare kú pókasio dana, à kú a laakariia. Akū vīna

ń kũ. ³⁶ Kũ gbẽ kũ ò yā pìi è kũ wéonɔ ònne deran ò tãnade pìi wèrekõa nà, ³⁷ akũ Gadara bùsu gbẽnɔ pínki kúte kè Yesune à bo ń bùsun, zaakũ vīna ń kũ manamana. Akũ à gè gó'ite gūn, àten tá. ³⁸ Gbẽ kũ tãnanɔ gòaa pìi kúte kènne de à tá kãao, ama Yesu gine à pì: ³⁹ N ɛra ñ tá n bea, ñ yā kũ Luda kènne oñne pínki. Akũ à tà, à yā kũ Yesu kèare kpàkpaa kè wète pìi gūn pínki.

*Yairu né vuna kũ nɔgbẽ kũ à ɔ nà Yesu utaaao
(Mat 9:18-26, Maa 5:21-43)*

⁴⁰ Kũ Yesu ɛra à sù, akũ gbẽnɔ gbãnake kpai, zaakũ gbẽ sīnda pínki teni a dāme. ⁴¹ Akũ gɔgbẽ kũ à de aduakεkpe gbẽ zõkõ ũ kũ òdi pine Yairu sù à wùte a kùaa Yesu gbá sare, à kúte kènne de à gé a bea, ⁴² kũ a né mèn do légelege ten ga yāi. Nénɔgbẽ pìi kà wè kuri awεεpla. Kũ Yesu ten gé, akũ pari ten nakaraa.

⁴³ Nɔgbẽ ke kú gwe, aru dì botɛa à kà wè kuri awεεpla. Pó kũ à vī pínki à dè ezedenɔ kīnaa, ama gbẽke dí f̄s à a wèrekõaro. ⁴⁴ Kũ à nà Yesui kpe kpa, akũ à ɔ nà a uta léa. Zaa gwe gònɔ a arubɔtenaa zè. ⁴⁵ Akũ Yesu pì: Dí mé à ɔ nàmaa? Akũ ń gbẽ sīnda pínki pì á a yā dõro. Akũ Pita pì: Danneri, gbẽnɔ likanyĩ òten nakaramma. ⁴⁶ Akũ Yesu pì: Gbẽke ɔ nàma, zaakũ má dõ kũ gbãna bò ma mèe gūn. ⁴⁷ Kũ nɔgbẽ pìi è ò a yā dõ, akũ à sù àten lukaluka, à wùte a kùaa a gbá sare, akũ à yā kũ à tò à ɔ nàaa ò gbẽ sīnda pínki wára kũ lákũ à aafiaa lè nà gònɔ. ⁴⁸ Yesu pìne: Nɔgbẽ, ma náani kũ n kè mé à n werekõa. N tá be aafia.

⁴⁹ Kũ Yesu kpé àten yā o, ò bò aduakεkpe gbẽ zõkõ pì bea, ò sù ò pìne: N né pìi kè sari, ñsun

wari do danneriia doro. ⁵⁰ Yesu yā pìi mà, akū à pì Yairune: Ìsun tó swè kēnguro. Ì ma náani ke dé, ani werekōa. ⁵¹ Kū à kà a bea, adi we gbēke gè kãaoro, sé Pita kū Yuhanao kū Yamisio kū né pì de kū a dao. ⁵² Gbē kū ò kú gweno ten ó do ñ pínki, òteni ñ zīda kēkē. Akū Yesu pì: Ásun ó do doro. Adi garo, àten i omē. ⁵³ Akū ò a lalandi kè, zaakū ò dō kū né pìi gà kò. ⁵⁴ Yesu a kù a o, akū à pùtā à pì: Nénokpare, ñ vu! ⁵⁵ Akū à wëndii sù, à fùte gōno. Yesu pì ò pòble kpáa. ⁵⁶ Yā pìi bò né pì de kū a daoo sare, akū Yesu ònne òsun yā kū à kèe pì o gbēke maro.

9

Yesu zìrinò zīnaa (*Mat 10:5-15, Maa 6:7-13*)

¹ Yesu a iba gbēnon kuri awēplanò sisiai, akū à ñ gbá gbāna kū ikoo ò tāna buri sīnda pínki go ríma, ò gyāno werekōaríma. ² Akū à ñ zī ò kpata kū à bò Luda kínaa yā waazi ke, ò gyāreno werekōa. ³ À pínne: Ásun pòke sé à géoro, gò ke bókòlokona ke zàna ke ogo ke uta mèn pla. ⁴ On kū a kipan, àgō kú gwe ari à gé boo wēte pìi gūn. ⁵ Wēte kū odi gbānake kpáárenlo, à bon à lukutē warawara á gbánò ñ tona kū Ludao sèeda ũ. ⁶ Akū ò dà zén, ò kurè wēte kū wēteo, ò baaru nna kpááne, ò gyāno wèrekōaríma gu sīnda pínki.

Herodu bídikēnaa (*Mat 14:1-12, Maa 6:14-29*)

⁷ Kū kína Herodu yā birenò mà pínki, akū à bídi kè, zaakū gbēkenò ten pi Yahaya Da'itēkeri mé à fùte

bona gan. ⁸ Gbēkeno pì Iliasu mé à bò à sùmma, gbēkeno pì do annabi yāno doke mé à vù. ⁹ Herodu pì: Ma Yahaya mii z̄. Dín gbē kũ ma a baaruu maa pì ũ sée? Akũ àten wete n̄ wé ke pla.

Yesu pòblekpana gōgbē gbēnon dúbu soro
(*Mat 14:13-21, Maa 6:30-44, Yuh 6:1-14*)

¹⁰ Kũ z̄rii pino sù, akũ ò yā kũ ò keno gbà Yesune. Akũ à n̄ sète ntēne à gēe kũwo wete kũ òdi pi Betesaida. ¹¹ Kũ pari d̄, akũ ò p̄tei. À gbānake kpányĩ, à kpata kũ à bò Luda kīnaa yā óne, akũ à gbē kũ ò ye ò n̄ werekōano werekōa.

¹² Kũ ifantē b̄sa, z̄rii gbēnon kuri awēplan̄o n̄ai ò pine: N̄ gbēno gbare ò gé kipaki kũ pòbleo wete lakutu kũ bura kũ ò kú k̄nino ḡn, zaakũ s̄nte p̄rotun ó kú la. ¹³ À p̄ine: Ákōno à pò kpám̄ma ò ble. Akũ ò pì: Burodi m̄n soro kũ kp̄o m̄n plao ó v̄. Séde ò gé pòble lú gbē d̄noe n̄ p̄nki. ¹⁴ Gōgbēnon kú gwe gbēnon dúbu soro taka. Akũ à pì a iban̄o: À tó ò vute ḡa kũ ḡao gbēnon bupla akurikuri. ¹⁵ Akũ ò kè le, ò n̄ v̄te v̄te n̄ p̄nki. ¹⁶ Akũ à burodi m̄n soro kũ kp̄o m̄n pla p̄no sè à a wé sè musu à arubarikaa d̄n. Akũ à lilik̄ore à kp̄a a iban̄o, ò kp̄atete gbēnoe. ¹⁷ Ò pò blè ò k̄a n̄ p̄nki, akũ ò a kusu kũ ò ḡno sète t̄nko kuri awēpla p̄a.

Pita Yesu Arumasihukena onaa
(*Mat 16:13-23, Maa 8:27-33*)

¹⁸ Z̄ikea kũ Yesu ten adua ke ado, a iban̄o sù ò a lè, akũ à n̄ lá à pì: Dín gbēno d̄i pi má de a ũu? ¹⁹ Ò w̄a ò pì: Gbēkeno d̄i pi Yahaya Da'itekeriime, gbēkeno d̄i pi Iliasu, gbēkeno d̄i pi do annabi yāno doke mé

à vù. ²⁰ Akū à ní lá à pì: Ákōnō sō, dín adì pi má de a ũu? Pita wèa à pì: Luda gbě Arumasihumε n ũ.

Yesu a ga kū a vunaao yá'onaa
(*Mat 16:21-28, Maa 8:31-9:1*)

²¹ Akū à gĩnne òsun yā pì o gběke maro. ²² Akū à pì dō: Séde Bisāsiri Né wétāmma le manamana, gbě zōkōnō kū sa'orikinō kū ludayādannerinō ni gí, oni a de, a gōrō aakōde zī ani vu.

²³ Akū à pìnne ní pínki: Tó gbě ye à ke ma ìba ũ, séde à gí a zīda wèndiii, àgō a lígbāndurukpana sé lākū gu dīgō dō nà àgō téomai. ²⁴ Gbě kū à ye àgō a wèndi kūna ni kurai. Gbě kū à gí a wèndiii ma yāi sō, ade nigō wèndi vī. ²⁵ Tó gbě andunia lè pínki, à a zīda lilin kèò à kùra a wèndiii, bó àreen ani lee? ²⁶ Tó gbě makū kū ma yāo wé'i kù, Bisāsiri Né ni ade wé'i kū gōrō kū ani su a gakuri gūn kū a De gakurio kū a malaikanō gakurio. ²⁷ Yāpuran maten oáre, gběkenō kú la kú oni garo ari ò kína kú Luda kà e.

Yesu linaa
(*Mat 17:1-8, Maa 9:2-8*)

²⁸ Yā pì onaa gbera à kà azuma do taka bà, akū à Pita kū Yuhanao kū Yamisio sè à dìdì kūnwo kpia de à adua ke. ²⁹ Kū àten adua ke, a ānn líte a pókasanō kè púu táitai. ³⁰ Kānto gbēnōn planōn kú kāao, Musa kū Iliasuo, òten yā o kú Yesuo. ³¹ Ò bò ò sùà gakuri gūn, òten andunia kú ani tó zaa Yurusalemu yā o. ³² I Pita kū a gbēnō sè. Kū ò vù, ò Yesu gakuri è kú gbēnōn pla kú ò zena a sareno. ³³ Kū gbēnōn pla pìnō ten kēkōa kú Yesuo, Pita pìnne: Dikiri, à mana kú ó kú la. Ò kuta dō mèn aakō, n pó mèn do, Musa pó mèn do, Iliasu pó mèn do. À dō yā kú áten oro.

³⁴ Kū àtɛn o lɛ, ludambɛ luku kipa à dàńla. Kū ò kú a gūn, vīna n kú, ³⁵ akū ò kòtoo mà a gūn à pì: Ma Né kú ma a sèn dí. À a yā ma. ³⁶ Kòtoo pì manaa gbera ò è Yesu mé à gò gwe ado. A ìbaa pìnɔ́ n lé kù, odi yā kú ò è o gbēke ma gɔɔ kùaro.

Négbē tãnade werekōanaa
(*Mat 17:14-18, Maa 9:14-27*)

³⁷ Kū gu dò, ò kipa kpi pì musu, akū gbēnɔ́ sù da Yesule dasi. ³⁸ Zaa gūn gbēke ke pútā à pì: Danneri, n yā nna! N ma né gwa, zaakū ma né mèn do kú má vīn gwe. ³⁹ Tãna dì futɛa, akū àdi wiki lé kãnto. Àdi a pãtɛ àgò bigiri kɛkɛ àgò lé'ifuta bɔtɛ, àdi wari dɔa àdi goa likalikaro. ⁴⁰ Ma wé kè n ìbanɔ́a ò pé tãna pìia à bo, akū ò fùa. ⁴¹ Yesu pì: Gbãragbē yakana ludanaanikerisarinɔ́! Manigò kú kãáo ari bɔrɛɛ? Manigò mɛna kãáo ari bɔrɛɛ? N mó kú n né pìio la. ⁴² Ari né pì gò gé nai, akū tãna pì a pãtɛ, àtɛn bigiri kɛkɛ. Akū Yesu gì tãna pìine à né pìi wèrekōa, akū à a kpà a dea. ⁴³ Luda gbãna zòkò yā pìi bò n sara n pínki.

Yesu ɛra à a ga yã'onaa
(*Mat 17:22-23, Maa 9:30-32*)

Gbēnɔ́ lé wè Yesu yãkenaa pínki, akū à pì a ìbanɔ́nɛ: ⁴⁴ Àgò yā díkĩna kũna á nèɛɛ gūn. Oni Bisāsiri Né na gbēnɔ́nɛ n òĩ tera. ⁴⁵ Odi yā pìi dõro dõro, a mì utenańnɛ, ò fùa, akū vīna n kú ò yā pì gbekaa.

Denla yã
(*Mat 18:1-5, Maa 9:33-37*)

46 Akū ò fùtε kū lékpakṣao denakōla yā musu.
 47 Yesu laasun kū à kú n̄ nèṣεε gūn d̄ò, akū à né fīti sè à a zè a sare, 48 à p̄ínne: Gbē kū à né dí taka sì ma ìbake yāi, makūmε à ma si. Gbē kū à ma si s̄ò, ade gbē kū à ma z̄i sìmε. Gbē kū à a z̄ida d̄ìtε k̄īana á té mé à gbē z̄ōk̄ō ũ.

Gbē kū adi ibere sé k̄āáoro bi a gbēndomε
 (Maa 9:38-40)

49 Akū Yuhana p̄i: Danneri, o gbēke è, àtεn t̄ānan̄o gom̄ma k̄ū n̄ t̄ó, akū o ginε, zaakū ó gbēnlo.
 50 Akū Yesu p̄i: Ásun ḡinero, zaakū gbē kū adi ibere sé k̄āáoro bi á gbēndomε.

Samaria b̄usu lakutu gina Yesui

51 Kū Yesu tana ludambe ḡor̄o k̄a k̄āni, à m̄i p̄è Yurusalemua. 52 Akū à gbēn̄o gb̄are ò d̄òáre are, akū ò ḡèè ò ḡè Samaria b̄usu lakutu ke gūn de ò soru kenε. 53 Akū lakutude p̄in̄o ḡi a síi k̄ū à m̄i p̄è Yurusalemua yāi. 54 Kū a ìba ken̄o Yamisi k̄ū Yuhanao è lε, ò p̄i: Dikiri, n̄ ye ò pi té bo ludambe à su à n̄ kakatεn yá? 55 Akū Yesu litε à kp̄āk̄ényī.
 56 Akū òtεn gé lakutu p̄āndea.

T̄ena Yesui
 (Mat 8:19-22)

57 Kū ò té z̄én, ḡōgbē ke s̄u à p̄i Yesunε: Gu k̄ū n̄tεn ḡén p̄ínki, maniḡō t̄ényī. 58 Yesu p̄inε: Gbēgbonn̄o n̄ t̄ó v̄i, b̄ān̄o n̄ s̄à v̄i. Bis̄āsiri Né s̄ò à ìampaki v̄iro.
 59 Yesu p̄i gbē p̄āndenε: Ñ m̄ó n̄ t̄émai. Akū gbē p̄i p̄i: Dikiri, n̄ t̄ó ari ma de ḡèè kp̄águi ḡīa. 60 Yesu p̄inε: Ñ t̄ó ḡèn̄o n̄ ḡèn̄o v̄i. M̄ok̄ōn̄ s̄ò, n̄ gé kp̄ata k̄ū à b̄ò Luda k̄īnaa yā waazi ke. 61 Gbē p̄ānde p̄i d̄o: Maniḡō t̄ényī Dikiri, ama n̄ t̄ó mà gé lé za ma beden̄o a ḡīa.

⁶² Yesu pìnɛ: Gbē kū swakure na a ɔĩ, tó àtɛn kpɛ gwa, ade dí kō sé kū kpata kū à bò Luda kīnaaoro.

10

*Gbēnɔn baaakɔ akuri awɛɛplanɔ zĩnaa
(Mat 11:20-27, 13:16-17)*

¹ Abire gbera Dikiri gbēnɔn baaakɔ akuri awɛɛpla pāndenɔ dìtɛ, akū à n zĩ gbēnɔn plapla ò doáɛ arɛ wētɛ kū gu kū á ye à gēnnɔ pínki. ² À pínɛ: Pókēna zókɔ, ama a zĩkerinɔ dasiro. Á wé ke Buradea de à zĩkerinɔ gbare ò a pókɛ. ³ À da zén. Mateni á zĩ lán sáne bɔrɔnɔ bà lɛwannanɔ tème! ⁴ Ásun ɔgɔsɔnɔ séro ke bókɔlokona ke kyatenɔ. Ásun ze zén à fɔ kpá gbēkearo. ⁵ Ɔn kū a gēn pínki à pi gĩa Luda ɔn pì gba aafia. ⁶ Tó aafiade kú gwe, á fɔ aafiade ni gōnɛ. Tó à kú gwe sōro, aní era à suáwame. ⁷ Àgɔ kú ɔn pìi gūn, à pómína ke póbɛ kú ò kpááwa ble, zaakū zĩkerii kà à a láada le. Ásungɔ kipaki lilin kero. ⁸ Wētɛ kū a gēn akū ò á sí, à pókū ò sùoáɛ ble. ⁹ À wētɛ pì gyārenɔ werekɔa, à o gbēnɔnɛ kpata kū à bò Luda kīnaa kà kāni kūńwo. ¹⁰ Tó a gē wētɛ gūn, tó odi á sí sōro, à bɔtɛ gānulea à pi: ¹¹ Bee á wētɛ lukutɛ kū à kpà ó gbála se, o wàra á tona kū Ludaoo sèeda ũ. Àgɔ dɔ sānsān kū kpata kū à bò Luda kīnaa kà kāni. ¹² Matɛn oáɛ, yākpatekegɔrɔ zĩ wétamma kū Sɔɔmudenɔ ni le nigɔ sàna de wētɛpidenɔ póla.

¹³ Waiyoo Krazidenɔ! Waiyoo Betesaidadenɔ! Tó ma daboyā kū ma kè á ténɔ kè Taya kū Sidɔo yā, de wētɛpidenɔ uta kasanɔ dàda, ò vùtɛ tuburaa à gii kè nèsɛlitenaa sèeda ũ. ¹⁴ Yākpateke-gɔrɔ zĩ á

wétamma nigõ de Tayadenõ kũ Sidõdenõ póla. ¹⁵ Á Kapenamudenõ sõ, áni gbã à zõ Ludaan yá? Oni ɔ sõái ari gyãwãn.

¹⁶ Akũ Yesu pì a ìbanɔnɛ: Gbẽ kũ à á yã mà ma yã màmɛ. Gbẽ kũ à giài gìmaimɛ. Gbẽ kũ à gimai sõ, ade gì gbẽ kũ à ma zĩime.

¹⁷ Gbẽnɔn baaakõ akuri awɛɛpla pìnɔ gèe, akũ ò èra ò sù kũ pɔnnao ò pì: Dikiri, bee tãnanɔ mì nàtɛwɛɛ n tó yãí. ¹⁸ Yesu pìnnɛ: Ma Setan è à lètɛ bona ludambɛ lán legúpinaa bà. ¹⁹ Ma á gbá zé à táa o mlènɔ kũ ffinɔ kũ á ibɛɛ gbãna pínkinɔa, póke ni á kĩnnaro. ²⁰ Bee kũ abireo ásun pɔnna kɛ kũ mì kũ tãnanɔ dì nateáɛoro. À pɔnna kɛ kũ á tó kú takadan ludambɛ yãí.

²¹ Zĩ birea Luda Nini Yesu pɔ kè nna mana-mana à pi: Baa, musu kũ zĩtɛo Dikiri, ma n sáabu kè, kũ n yã birenɔ ùtɛ yãdõrinɔnɛ kũ òndõrinɔ n boo kyódõrisarinɔnɛ. Lemɛ, Baa, zaakũ n pɔyenyĩnaame. ²² Ma De pó sinda pínki nàmɛnɛ ma ɔí. Gbẽke Luda Né dõro, tó adi kɛ De Luda baasiro. Gbẽke De Luda dõro, tó adi kɛ a Né kũ gbẽ kũ Né pì yei à mɔ́nnɛnɔ baasiro.

²³ Akũ Yesu arɛ dò a ìbanɔa n̄tɛnɛ, à pìnnɛ: Arubarikadenɔmɛ á ù pó kũ átɛn e kũ wéoo yãí.

²⁴ Matɛn oáɛ, annabinɔ kũ kínanɔn kun yã dasi, ò ye ò pó kũ átɛn enɔ e, odi ero, ò ye ò yã kũ átɛn manɔ ma, odi maro.

Samaria bùsu gbẽ mana

²⁵ Dokadõri ke fùtɛ de à Yesu yõ à gwa à pì: Danneri, deran mani kɛ nà mà wèndi kũ àdi lákaro lee? ²⁶ Yesu pìnɛ: Deran ò kè doka takadan nàa? N

a kyó kè n mà deramεε? ²⁷ Gbē pì wèa à pì: Ñgõ ye Dikiri n Ludai kũ nèεεο mèn do kũ n ninio pínki kũ n laasunnwo pínki n gbāna lén, n swè gõ kúa, abire gbera ñgõ ye n gbēdakei lán n zīda wèndii bà. ²⁸ Yesu pìnε: N we mana. Ñgõ κε λε, ñinigõ kun. ²⁹ Gbē pì ye à yā nna kpá a zīdaa, akū à Yesu là à pì: Dín ma gbēdake ũu?

³⁰ Akū Yesu pìnε: Gbēke mé à bò Yurusalemu àτεn gé Yeriko, akū kpāni kāsaranɔ zé zñε. Ò a pókasanɔ sia, ò a gbè búgubugu ari à kà gana. Akū ò a tòn ò gè zéla. ³¹ À sù à lè sa'ori ke zé dokɔnɔ pì sè. Kũ à a è, akū à pānε à gèτε. ³² Lemε do kũ Levi buri ke kà gu pìn, à a è, akū à pānε à gèτε. ³³ Ama Samaria bùsu gbēke té zé pìn. Kũ à sù à a è, akū à kènε wēnda. ³⁴ À nài, à εze màma gu kũ à kinnanɔa kũ nísio kũ sèwεo, à pó yīyīa. Akū à a sè à dì a zaaki kpε, à gèε kāao nibɔnɔ kipakia, gu kũ à a gwàn. ³⁵ Kũ gu dò, akū à andurufu ɔɔ bò mèn pla à kpà kipakide pìia à pì: Ñ a gwamεnε. Tó n ɔɔ dè de adila a musu, maní fīna bonne, tó ma su.

³⁶ Tò! Gbēnɔn aakɔ pìnɔ té dín nten da gbē kũ kpāninɔ dàale pì gbēdake ũu? ³⁷ Dokadōrii pì wèa à pì: Gbē kũ à a wēnda dòmε. Akū Yesu pìnε: Ñ gé ñ κε λε se.

Yesu kunna Maata kũ Mariamao bea

³⁸ Gɔɔ kũ Yesu kũ a ibanɔn té zén, ò kà wèτε gūn, akū nɔgbē kũ òdi pìnε Maata Yesu sì a bea. ³⁹ À dakūna vī, òdi a sísi Mariama, à vùτε Dikiri gbá sare, àτεni a yā ma. ⁴⁰ Kīni zī kè Maataa dasi, akū à sù Yesu kīnaa à pì: Dikiri, kũ ma dakūna ma to

zĩ gũn mado, adi kenne yãke ũroo? Ñ one à kpámai.
⁴¹ Akū Dikiri wèa à pì: Maata, Maata, nten damu ke
 dasi, nten wari do n zĩdaa kũ yānoo dasi. ⁴² Yã mèn
 do mé à zé vī. Mariama baka mana sè, oni síaro.

11

Aduakɛnaa

(*Mat 6:9-15, 7:7-11*)

¹ Zĩkea Yesu ten adua ke gukea. Kũ à làka, a ìba ke
 pìne: Dikiri, ò aduakɛnaa dadawere, lákū Yahaya
 dà a ìbanone nà. ² Akū à pìíne: Tó átɛn adua ke, àgõ
 pì:

Baa, ò tó ògõ dõ kũ n tó adona.

Ñ tó kpata kũ à bò n kīnaa bo gupuraa.

³ Ñ ó gba pò kũ ónigõ ble lákū gu digõ do nà.

⁴ Ñ ó durunnano kēwá,

zaakū odi kē gbē kũ ò durunna kèwɛɛnɛnɛ ní pínki.

Ñsun tó ò fu yōgwanaaaro.

⁵ Akū à pìíne: Ó pì á gbēke mé à gbēnna vī, akū
 à gèe a kīnaa lizāndo à pìne: Ma su n kīnaame, ò
 burodi sākámene mèn aakõ. ⁶ Niboo kípama tera

dí, má pòke vī mà kpáaro. ⁷ Akū a gbēnna pìi wèa
 zaa kpé gũn à pì: Ñsun wari domaro, ma gbàa tà

kò. Ma gē kpén kũ ma nénɔ, mani fõ mà fute mà
 pòke kpámmaro. ⁸ Maten oáɛ, bee tó adi fute à kpàa

gbēnnake yairo, ani fute à pò kũ à yei kpáa, kũ à zèi
 dāndān yāi. ⁹ Makū sō maten oáɛ, à wé ke, Luda

ni kpáawa. À wete, áni le. À gbà lé, Luda ni wéáɛ.

¹⁰ Zaa kũ gbē kũ à wé kèen òdi kpáa, gbē kũ à wete
 sō àdi le, gbē kũ à gbàa lèen oni wēne. ¹¹ Ákōno kũ á

nénɔ vī, tó á né kpò wé kèáwa, á dí mé ani mlè sé à

kpáaa? ¹² Ke tó à né konεgbĩni wé kèáwa, á dí mé ani fí sé à kpáaa? ¹³ Bee kũ á vānikεo á pɔ mana kpána á nénɔa dɔ. Oni á De kũ à kú musu Nini kpána gbē kũ ò wé kèanɔa pɔ o dɔ yá?

Tānagona gbēnɔa

(Mat 12:22-30, 43-45, Maa 3:20-27)

¹⁴ Yesu ten tāna sāto kpáturuku go gbēa. Kũ tāna pìi gòa, sāto pìi nà yá'onaaa, akũ yā pìi bò pari sare. ¹⁵ Akũ n gbēkenɔ pì: Àdi tāna gońma kũ tānanɔ kína Belezεbubu gbānaome. ¹⁶ Akũ gbē pāndenɔ a yò ò gwà, ò a gbèka à sèeda ke keńne kũ Luda gbānao. ¹⁷ Kũ Yesu n laasun dɔ, akũ à pìinne: Kpata kũ a gbēnɔ ibereε sè kũ kɔo ni kakate. On kũ a gbēnɔ ibereε sè kũ kɔo ni gɔ bezĩ úme. ¹⁸ Tó Setan ibereε sè kũ a gbēnɔ, deran a kpata ni gí keε? Ma ò le kũ áten pi madì tāna gońma kũ Belezεbubu gbānao yāime. ¹⁹ Tó Belezεbubu gbānan madì tāna gońma, á gbēnɔ dì gońma kũ dí gbānaomeε? Lemε á zīda gbēnɔ á éke bò le. ²⁰ Tó ma tānagońmana bi Luda ɔgbεεme, àgɔ dɔ kũ kína kũ Luda kàa sù à á lén gwe. ²¹ Tó gɔsa gbāna zìkabɔnɔ kũna àteni a on dākpāo, a aruzεkenɔ dìgɔ aafiaame. ²² Ama tó gbē kũ a gbāna deala sù à gēi à gbāna mɔne, ani a gɔkebo kũ à a náani vīnɔ sète, ani a aruzεke kpaateteńne. ²³ Gbē kũ à kú kũmaoro bò ma kpε. Gbē kũ àdi pɔ kakara kũmaoro dì fākɔame.

²⁴ Tó ò tāna gò gbēa, àdigɔ likara zɔ gukorin àgɔ vuteki wete. Tó adi lero, akũ àdi pi: Mani era mà tá ma be zīame. ²⁵ Tó à kà gwe, àdi le à warana swáswa zéazea, ²⁶ akũ àdi gé tāna kũ n pāsī dealanɔ sète mèn

suppla à su kũńwo, òdi gẽ ò vuten. Lεμε ade gwena kpekpe vāni dīgõ de a káakupɔla.

Arubarika yā

²⁷ Kũ Yesu ten o λε, nɔgbẽ ke pùtā zàa gũn à pì: Nɔgbẽ kũ à n i à yõ kpàmma arubarika vĩ. ²⁸ Akũ Yesu pì: Oi! Arubarikadenɔn gbẽ kũ ò Luda yā mà ò kũnanɔ ũ.

Sèeda gbekana Yesua (Mat 12:38-42)

²⁹ Kũ pari ten kara, akũ Yesu pì: Gbāragbēnɔn zara. Òdi sèeda gbekama, ama mani sèeda ke keńnero, sé Inusa pó. ³⁰ Lákũ Inusa de sèeda ũ Ninɛvadenɔne nà, len Bisāsiri Né nigõ de sèeda ũ gbāragbēnɔne λε. ³¹ Yākpatεkegɔɔ zĩ gènɔmidɔki kpa saraunia ni vu à yā dí gbāragbēnɔa, zaakũ à bò zaa andunia léa, à sù Sulemanu ɔndõyā ma, akũ gbẽ kũ à de Sulemanula kú la sà. ³² Yākpatεkegɔɔ zĩ Ninɛvadenɔ ni fute ò yā da gbāragbēnɔla, zaakũ kũ Ninɛvadenɔ Inusa waazi mà ò nèσεεε litε, akũ gbẽ kũ à zõkõ de Inusala kú la sà.

Wéme mè fitila ũ (Mat 5:15, 6:22-23)

³³ Òdi fitila na ò dite gukpado ke ò gbaka kútearo. Òdi di a dibɔɔ musume, de gbẽ kũ òten gēnɔ gupura e yāi. ³⁴ N wéme n mè fitila ũ. Tó n wé aafia, n mè pínki nigõ gupura ũ. Tó n wé gbānaro sõ, n mè pínki nigõ gusira ũ. ³⁵ Abire yā mé à tò, ò laakari ke, de gupura kũ nten da n vĩ súnigõ de gusira ũro. ³⁶ Tó n mè pínki gupura vĩ, a ke kú gusira gũnlo, anigõ gu pura kũ swáswa lándõ fitila'i dɔmma bà.

*Yesu ludayādannerinɔ kũ Farisinɔ bobona n̄ dān
(Mat 23:1-36, Maa 12:38-40, Luk 20:45-47)*

³⁷ Kũ Dikiri yā ò à làka, akũ Farisi ke a s̄isi à m̄ó à p̄ó ble k̄āao, akũ à ḡè à v̄ùte. ³⁸ Kũ Farisi p̄i è adì ɔ da ín gbasa ò p̄ó b̄lero, à b̄ò a sare. ³⁹ Akũ Dikiri p̄ine: Ák̄ɔnɔ Farisinɔ adì gb̄āsī bo tokonɔ kpe kũ tanɔ, ama w̄ākũ kũ yāv̄ānikenaao mé à á n̄èseε p̄à. ⁴⁰ Ȳɔnk̄ɔnɔ! Luda kũ à p̄ó kpe k̄è mé à a ḡūn k̄è seroo? ⁴¹ À p̄ó kũ à kú á tanɔ ḡūn d̄ā w̄ēndadenɔn̄e, á ta p̄inɔ ni ḡōár̄e gb̄āsī sari.

⁴² Waiyoo ák̄ɔnɔ Farisinɔ! Adì tofenɔ t̄ok̄t̄edo kũ kp̄è'ak̄āo kũ dò p̄ónɔ p̄ínki kuride kp̄á Ludaa, akũ adì p̄ā kp̄á ȳāz̄edei kũ yena Ludaiio. Yā birenɔ mé à de àḡō k̄ūna p̄ākpana a kparan̄i sari. ⁴³ Waiyoo ák̄ɔnɔ Farisinɔ! Adìḡō ye à vute aduak̄ekpe vut̄eki manan̄n, adìḡō ye òḡō f̄o kp̄ákpaáwa eten̄n. ⁴⁴ Waiyoo ák̄ɔnɔ! Á de lán mira kũ òdiḡō t̄āa oa a ȳād̄ōnaa sari bàme.

⁴⁵ Akũ dokad̄ōri ke p̄ine: Danneri, tó n ò l̄e, n̄teni ó s̄ōs̄ōme se. ⁴⁶ Yesu p̄i: Waiyoo ák̄ɔnɔ dokad̄ōrinɔ s̄ō! Adì gb̄ēnɔ da asos̄ena z̄ī'ūn, akũ adì ɔ daŋma kũ a senaoro, bee ɔneε. Waiyoo ák̄ɔnɔ! ⁴⁷ Adì p̄ó bo annabi kũ á dizinɔ n̄ d̄edenɔ miran̄ɔa n̄ yā d̄ongu yāi. ⁴⁸ L̄eme a s̄i kũ a ze kũ á dizinɔ ȳākenan̄ome. Ò annabinɔ d̄ede, akũ adì p̄ó bo n̄ miran̄ɔa. ⁴⁹ Abire yāi Luda w̄éz̄ē ḡūn à p̄i, áni annabinɔ kũ z̄īrinɔ z̄īáwa. Áni n̄ gb̄ēkenɔ d̄ede, áni w̄é t̄ā n̄ gb̄ēken̄ɔa. ⁵⁰ L̄eme annabi kũ ò n̄ d̄ede zaa andunia naanaḡɔɔ ari gb̄āranɔ yā ni w̄í teradenɔ musu l̄e, ⁵¹ sena zaa Habila d̄ena ari à ḡèε pé Zakari kũ ò a d̄è sa'oki kũ Luda kp̄éó daguraa. Ee, maten oár̄e, yā birenɔ

pínki ni wí teradenɔ musumε. ⁵² Waiyoo ákõnɔ dokadõrinɔ! A dõnaa gbà m̀nε wòto. Ádi gẽ a gũnlo, akũ a kpa gbẽ kũ ò ye ò gẽ a gũnnɔnε. ⁵³ Kũ Yesu bò gwe, ludayãdannerinɔ kũ Farisinɔ nàkaraa gbãngbãn, òten yã lalaa dasi, ⁵⁴ òteni a kpákpa, de ò a kũ yã kũ àten o gũn.

12

Laakarikená Farisinɔ manafikii

(Mat 10:26-27)

¹ Gɔɔ birea gbẽnɔ kàkarai, ò n lé dõro, ari òten gèse pétepetekõa, akũ à yã ò a ìbanɔne gĩa à pì: À laakari ke Farisinɔ lùbenεεi. Àkũme n manafiki ũ. ² Póke kun utena kũ ani bo gupuraaro. Asiriyã ke kun kũ oni gí dõiro. ³ Leme dɔ yã kũ a ò gusiran, oni ma gupuraa, asiriyã kũ a ò kõ sãn kpé tú, oni a kpákpa ke gãnu arε.

Zena kũ Yesuo gbẽnɔ arε

(Mat 10:19-20, 28-33, 12:32)

⁴ Ma gbẽnnanɔ, maten oárε, gbẽ kũ oni m̀ kakate a gbera oni f̃ ò yãke keárε doronɔ, àsun ṽina keńnero. ⁵ Mani gbẽ kũ à de à ṽina kenε oárε. À ṽina ke Ludanε kũ à gbãna ṽi à á zu té gũn m̀kaatenaa gbera. Ee, maten oárε, à ṽina kenε. ⁶ Òdi bãntoro m̀n sɔɔro yía kɔbɔ plaroo? Ama bee n ke yã dì sã Ludanlo. ⁷ Bee á m̀kãnɔ, à a lé dõ. Ásun ṽina kero, á bèere de bãntoro dasinɔla.

⁸ Maten oárε, gbẽ kũ à zè kũmao gbẽnɔ arε, Bisāsiri Né ni ze kãao Luda malaikanɔ arε. ⁹ Gbẽ kũ à ledi kpàmai gbẽnɔ arε s̃, mani ledi kpái Luda malaikanɔ arε. ¹⁰ Tó gbẽ Bisāsiri Né ṽani bò, Luda ni a k̃. Ama tó gbẽ Luda Nini tó ṽani s̃, ani k̃nero.

11 Tó òtɛn gé kǎáo yǎkpatekɛkia aduakekpen ke kínanɔ kǔ gbǎnadɛnɔ arɛ, àsun á zǐda bona damu kɛro ke yǎ kǔ áni o, 12 zaakǔ Luda Nini mé ani yǎ kǔ à de à o daáɛ zǐ birea.

Ɔgɔde

(Mat 6:19-34)

13 Zǎa gǔn gbɛke pì Yesunɛ: Dannɛri, ò o ma vǐninɛ à ma baka kpáma ó túbi gǔn. 14 Akǔ à wèa à pì: Ma gbɛ, dí mé à ma dite á yǎkpatekɛri ke á yǎgɔgɔri ũu? 15 Akǔ à pì gbɛnɔnɛ: Àgɔ á zǐda kǔna dɔ. À laakari ke pó sǐnda pínki aniapásǐkenaai, zaakǔ aruzekɛ bi bisásiri wèndinlo, bee tó à fɔ àgɔ didikɔa dia.

16 Akǔ à yǎ lèkɔánɛ à pì: Ɔgɔde mé à kun a bura póble kɛnɛ manamana, 17 akǔ à laasun lè à pì: Bón mani kɛɛ? Má pówekaki vǐro. 18 Akǔ à pì: Yǎ kǔ mani ken dí: Mani ma pókatekinɔ gboro, mani a zókɔnɔ bo, mani ma pówe kán pínki kǔ ma aruzekɛnɔ. 19 Mani pi ma zǐdanɛ: Gbɛ, n gǐnake ní pó mana vǐ zókɔ, kǔ ani ká kǔnwo wè ùgbangbaa? Ì kámma bo, ò pɔ ble, ò í mi, ò pɔnna kɛ. 20 Akǔ Luda pìnɛ: Yónkɔ, gwáaniaala mani n wèndi gbekamma. Soru kǔ n kè ni gɔ dí pó ũmɛɛ? 21 Lemɛ gbɛ kǔ à aruzekɛ tókɔai, ama à de ɔgɔde ũ Ludanero yǎ de lɛ.

Ludanaanikɛnaa

(Mat 6:19-21, 25-34)

22 Akǔ à pì a íbanɔnɛ: Abire yǎi matɛn oáɛ, àsun á wèndi damu à pi bón óni blero, àsun á mè damu kɛ à pi bón óni daro. 23 Wèndi de póblela. Mè de pókasala. 24 À kǎakǎannanɔ gwa. Òdi pó tǔro, òdi

pó kěro, ò dđ ke gbàso vīro, bee kŭ abireo Luda dì ñ gwa. Á bèere vī manamana de bānola fá! ²⁵ Á té, dí mé ani fō à a wèndi gbàna kara, bee goro do, a damukena gūnn? ²⁶ Tó áni yā fíti dí fōro, bóyāi áten yā kparano damu kee? ²⁷ À lāvuno gwa sèn lákŭ ò de nà. Òdi zĩ kero, òdi buu tãro, ama maten oáre bee Sulemanu kŭ a aruzekero, adi uta da a mana kà ñ ke ũro. ²⁸ Sèla kŭ à kun gbàra ani té kŭ zia, lákŭ Luda dì pó nai le nà, oni ákōno ludanaanikīanadeno pó o do yá? ²⁹ Ásun tó pó kŭ áni ble ke pó kŭ áni mi yā doáre arero. Ásun a damu kero. ³⁰ Andunia dí burinon pó pino pínki yā dì doñne are, á De sō à dđ kŭ pó pino kō sī kááo. ³¹ À tó kpata kŭ à bò a kīnaa yā doáre are, ani pó pino karaáre. ³² Ma kpàsa fíti gbēno, àsun vīna kero, zaakŭ á De poyenyīnaame à á kpá kpataa pìn. ³³ À pó kŭ á vīno yá, à takasideno gba a ogo. À ogosōno kŭ àdi zĩ kŭro zō, ludambe aruzekē kŭ àdi lãkaro káki ũ, kŭ kpāni dì nairo, kòko sō àdi a yakaro. ³⁴ Zaakŭ gu kŭ á aruzekē kún, gwen á laakari nigō kun se.

*Zĩkeri náanide laakaride
(Mat 24:45-51)*

³⁵ Àgō kú soru gŭn, à tó á fitila gō nana. ³⁶ Àgō de lán gbē kŭ òteni ñ dikiri suna dā à su kŭ nose pōnnakenaao bà, de goro kŭ à sù à gbàa lè, oni zé wēne gōno. ³⁷ Arubarikadenon zĩkeri kŭ ñ dikiri ni ñ le bēne a sugoroano ũ. Yāpuran maten oáre, dikirii pì ni a pōno keke à yī, ani ñ vute, ani póble kakarañne. ³⁸ Bee tó à sù lizāndo ke konkōkonkō, tó à ñ lé le, arubarikadenome á ũ. ³⁹ Àgō yā dí dō.

Tó bede ɔɔɔ zaka kũ kpāni ni suawa d̄yā, de ani tó à a kpé f̄ɔro. ⁴⁰ Ák̄ɔn̄ɔ s̄ɔ, àḡɔ kú kũ soruo, zaakũ Bisāsiri Né ni su ɔɔɔ zaka kũ á wé d̄ɔiro.

⁴¹ Pita p̄i: Dikiri, ó yāin n yā p̄i l̄ɛk̄ɔa yá, ke gb̄ɛ s̄inda p̄ínki yāime? ⁴² Dikiri p̄i: Dín begwari náanide laakaride kũ a dikiri d̄i a z̄ikerin̄ɔ nanɛ a ɔ̄i, à p̄óble kpám̄ma a ɔɔɔa ũu? ⁴³ Arubarikaden̄ɔn z̄ikeri kũ a dikiri a l̄ɛ, àten k̄ɛ l̄ɛ a suḡɔɔa ũ. ⁴⁴ Yápuran maten oáɛ, ani a aruzek̄ɛ s̄inda p̄ínki nanɛ a ɔ̄ime. ⁴⁵ Ama tó z̄ikerii p̄i p̄i a n̄ɛɛɛ ḡūn, a dikiri suna ten ḡi k̄ɛ s̄ɔ, akũ à nà a z̄ikeri daken̄ɔ gb̄ɛgb̄ɛnaaaa, ḡɔgb̄ɛn̄ɔ kũ n̄ɔgb̄ɛn̄ɔ, àten s̄ankara p̄ó ble, àten w̄ɛde k̄ɛ, ⁴⁶ a dikiri ni su ɔɔɔ kũ a wé d̄ɔiroame, ɔɔɔ zaka kũ à d̄ɔroa, ani a z̄ɔz̄k̄ɔɛ à a baka da kũ kifirin̄ɔ.

⁴⁷ Z̄ikeri kũ à a dikiri p̄ɔyenyĩna d̄ɔ, akũ adi soru k̄ɛ à a p̄ɔyɛinaa k̄ɛro, oni a gb̄ɛ búgubugu. ⁴⁸ Z̄ikeri kũ à a dikiri p̄ɔyenyĩna d̄ɔro, akũ à yā kũ à de ò a gb̄ɛ k̄ɛ s̄ɔ, oni a gb̄ɛ f̄itime. Gb̄ɛ kũ Luda a gb̄a z̄k̄ɔ Luda ni w̄ɛɛa z̄k̄ɔ. Gb̄ɛ kũ Luda p̄ó nanɛ a ɔ̄i z̄k̄ɔ, ani gb̄ekaa deńla.

K̄ɛk̄ɛk̄ɔana Yesu yāi
(Mat 10:34-36)

⁴⁹ Tén ma su na anduniaa, mádi gīi té p̄i ḡɔ kũ se teraro. ⁵⁰ Má w̄ɛt̄amma v̄i kũ mani ḡɛn. Má kú laasun z̄k̄ɔɔ ḡūn ari à gé l̄akao. ⁵¹ Àten da ma su de gb̄ɛn̄ɔ ḡɔ nna kũ k̄ɔo andunia ḡūnn yá? Oi! Maten oáɛ, k̄ɛk̄ɛk̄ɔana yāin ma su. ⁵² Zaa tera ɔn kũ gb̄ɛn̄ɔn s̄ɔɔron̄ɔn kún, oni k̄ɔ kpaatete. Gb̄ɛn̄ɔn aak̄ɔn̄ɔ ni bo gb̄ɛn̄ɔn plan̄ɔ kpe, gb̄ɛn̄ɔn plan̄ɔ ni bo gb̄ɛn̄ɔn aak̄ɔn̄ɔ kpe. ⁵³ De ni bo a n̄ɛḡɔgb̄ɛ kpe, n̄ɛḡɔgb̄ɛ ni bo a de kpe. Da ni bo a n̄ɛn̄ɔgb̄ɛ kpe,

nénɔgbě ni bo a da kpɛ. Zã da ni bo nɔzãre kpɛ, nɔzãre ni bo a zã da kpɛ.

Gɔɔ díkĩna yáasi d̄snaa
(*Mat 6:2-3*)

⁵⁴ Yesu pì gbēnɔnɛ: Tó a è legū ten sisi ifālete kpa, áni pì ḡnɔ, legū ni ma, akū àdi ke le. ⁵⁵ Tó a è ìa ten bo gēnɔmidɔki kpa, áni pì, gu ni wā, akūs̄ àdi wā. ⁵⁶ Manafikidenɔ! Á zĩte kū musuo wé d̄sk̄si, akū á gɔɔ dí yáasi d̄s s̄ro bi?

Gaafara wɛtenaa
(*Mat 5:25-26*)

⁵⁷ Bóyāi á yākena a zéa d̄s á zĩdaaroo? ⁵⁸ Tó n ibere ten gé k̄nwo yākpatɛkɛkia, ñ kokari ke de à gaafara kenne zaa zén, de àsun n gáte à gé k̄nwo yākpatɛkeri k̄naaro yāi. Tó ñdi ke lero, yākpatɛkerii pì ni n kpá dogariia, dogari ni n da kpésiran. ⁵⁹ Maten onne, ñni bo gwero ari ñ gé fĩna boo pínki. Bee kɔbɔ ni ḡs ténýĩro.

13

N̄selitena ke ga

¹ Gɔɔ birea gbēkenɔ sù ò Galili gbē kū Pilati ñ dede à ñ aru yākate kū ñ sa'obɔ aruonɔ yā ò Yesunɛ. ² Akū Yesu p̄inne: Kū Galili gbē p̄inɔ ga de le, áten da ñ durunna de Galili gbē kparanɔ p̄olan yá? ³ Oi! Maten oáre, tó ádi n̄se litero, á pínki ni ga lán ñ bàme. ⁴ Gbēnɔn baro plansari kū Siloamu kpédidik̄anaa gbòro à s̄r̄mma ò ḡaganɔ s̄s, áten da ñ taari de gbē kpara kū ò kú Yurusalemunɔ p̄olan yá? ⁵ Oi! Maten oáre, tó ádi n̄se litero, á pínki áni ga lán ñ bàme.

⁶ Akū à yā dí lèkṣańne à pì: Gbēke mé à kaka lí bà a swadakoo gūn, akū à gèe a né wete adi ero. ⁷ Akū à pì a zikeriine: Ñ gwa, a wè aakōden dí, kū madi su né wete kaka lí pìia mádi ero. Ñ a zō, óni tó à gu sí pān yá? ⁸ Akū zikerii pìi pìne: Baa, ñ tó ari ziki dō. Mani gu bi mà likai mà taaki káne. ⁹ Ani gí né i zikiro. Tó adi né iro sà, mani a zō mà ne.

Nɔgbē kònde werekšanaa

¹⁰ Kámmabogoro zī Yesu ten yā dańne aduakekpen. ¹¹ Nɔgbē ke kú gwe, tana a kòno kù à kà wè baro plansari. Àdigō kokoname, àdi fō à a zīda poro bee fítiro. ¹² Kū Yesu a è, akū à a sisi à pì: Nɔgbē, n kònoke gòmma. ¹³ Akū à o nàa. Zaa gwe gòno à pòro, akū à Luda sáabu kpà.

¹⁴ Akū aduakekpe gbē zōkō po fè, kū Yesu a werekša kámmabogoro zī yāi, akū à fùte à pì gbēno: Goro suddo mé à kun kū òdi zī ken. Àgō su ò á werekša goro abireno, ama kámmabogoro zī baasi. ¹⁵ Akū Dikiri wèa à pì: Manafikidenō! Kámmabogoro zī á baadi di a zù ke zaaki poro a bàdokia à gé í kpáaroo? ¹⁶ Ibrahimī buri nɔgbē díkīna sō, Setan a yì wè baro plansarime. A bàa pìi poronaa kámmabogoro zī zé víroo? ¹⁷ Kū à ò le, akū wé'i a iberenō kù ñ pínki, ama gbēno po kè nna daboyā kū àten kenōa pínki.

Yalekšana kú musadi wéó (Mat 13:31-32, Maa 4:30-32)

¹⁸ Akū Yesu pì: Bón kpata kú à bō Luda kínaa bókšao? Bón mani kpákūsūo? ¹⁹ À de lán musadi

wé bà, akū gbě sè à t̄ a karaa gūn. Kū à bùt̄e, à kè lí ũ, akū bān̄ sù ò didi a gān̄a.

Yālekōana kū lùben̄ēēo
(Mat 13:33)

²⁰ Akū à pì d̄o: Bón mani kpata kū à bò Luda kīnaa kpákūsūo? ²¹ À de lán lùben̄ēē kū n̄ogbē sè à kà flawa zaka lé aakō gūn, à yākat̄e pínki bà.

Zéle kpakoto
(Mat 7:13-14, 21-23)

²² Ḡōo kū Yesu t̄en gé Yurusalemu, àt̄en gē wēt̄en̄o kū lakutun̄la, àt̄en yā dañ̄e, ²³ akū ò a là ò pì: Baa, ase gbě kū oni surabana len̄n dasiroo? Akū Yesu pì gbēn̄ēē: ²⁴ À kokari ke à gē zéle kpakoto gūn. Mat̄en oáre, gbēn̄o ni wet̄e ò gēn̄ dasi, ama oni f̄ro. ²⁵ Tó bede f̄t̄e à zé t̄ata à làka, tó a gō bàai, akū át̄en gbà lé, át̄en pì: Baa, ò zé wēw̄ere, ani oáre, á á d̄o gukearo. ²⁶ Abire gb̄era tó a pine à p̄ò blè k̄ááo, à í m̄i k̄ááo, à yā dàñ̄e á be gānulea, ²⁷ ani oáre á á d̄o gukearo. À goala á yāv̄anikerin̄o á pínki.

²⁸ Tó a Ibrahī kū Isaakuo kū Yakubuo kū annabin̄o è pínki kpata kū à bò Luda kīnaa gūn, akū ò á zú bàai, gwen áni s̄o d̄on, à o di á m̄ia. ²⁹ Gbēn̄o ni bo if̄aboki kpa kū if̄al̄ete kpao kū gugb̄anduruo kū ḡen̄mid̄k̄io, oni su p̄ò ble kpata kū à bò Luda kīnaa gūn. ³⁰ Len gbě kp̄eden̄o niḡō gbě k̄áakun̄o ũ le, gbě k̄áakun̄o niḡō gbě kp̄eden̄o ũ.

Yurusalemu yā
(Mat 23:37-39)

³¹ Ḡōo b̄irea ḡōn̄o Farisi ken̄o sù Yesu kīnaa ò pine: Ò fute gu d̄ín, zaakū Her̄odu ye à n dem̄e. ³² Akū à p̄in̄e: À gé o fl̄e p̄ine, mat̄en t̄anan̄o gōmma, mat̄en

gyãrenɔ werekɔa gbãra kũ ziao, a gɔrɔ aakɔde zĩ sɔ mani ma zĩ papa. ³³ Bee kũ abireo sɛto mà gé arɛ gbãra kũ ziao kũ ziandoo, zaakũ adi kũ annabi ga gukearo, sé Yurusalemu. ³⁴ Yurusalemudenɔ, Yurusalemudenɔ! Adì annabinɔ dede, adì gbẽ kũ Luda ñ zĩáwanɔ pápa kũ gbèeɔ, à ñ dede. Madìgɔ ye mà á kakaramai gèn baaakɔ, lákũ ko dì dɛmberɛ kú a nɛnla nàme, ama adi weiro. ³⁵ Luda ni á kpé tóaré bezĩ ùme sà. Maten oáre, áni ma e doro ari à pi, arubarikaden gbẽ kũ àten su kũ Dikiri tóo ũ.

14

Yesu kunna Farisi ke bea

¹ Kámmabogɔrɔ ke zĩ Yesu gèe pɔ ble Farisinɔ gbẽ zɔkɔ ke bea, akũ gbẽ kũ ò kú gwenɔ teni a kpákpa. ² Kákagyãkeri ke kú Yesu arɛ gwe. ³ Akũ Yesu dokadɔrinɔ kũ Farisinɔ là à pì: Òdi gbẽ werekɔa kámmabogɔrɔ zĩ yá ke òdi werekɔaro? ⁴ Akũ ò gɔ yĩtena kítikiti. Akũ Yesu gyãre pìi kũ, à a wèrekɔa à a gbàre. ⁵ Akũ à ñ lá à pì: Tó á gbẽke né ke zù vĩ à zù lɔgɔn kámmabogɔrɔ zĩ, ani a bo gònɔroo? ⁶ Odi fɔ ò wèaro.

⁷ Yesu è deran gbẽ kũ ò ñ sísinɔ ten vuteki mana kũ nà, akũ à yá lèkɔańne à pi: ⁸ Tó ò n sisi nɔse póblea, ñsun vute vuteki mana gũnlo. Tó ò gbẽ kũ à zɔkɔ denla sisi bi! ⁹ Tó á sísirii sù à pìnne: Ñ fute ñ vuteki kpá gbẽ pìia, ñni fute ñ gé vute kpe kpa kũ wé'iomɛ. ¹⁰ Tó ò n sisi, ñgɔ vute kpe kpa, de tó n sísirii sù, ani pinne: Ma gběnnà, ñ fute ñ su arɛ la. Abirekũ ni n ke bèereɛde ũ gbẽ kũ á kú lɛlenɔ arɛ. ¹¹ Gbẽ kũ àdi a zĩda karan Luda ni a busa. Gbẽ kũ àdi a zĩda busa sɔ, Luda ni a kara.

¹² Akū Yesu pì a sìsirii pìine: Tó nten gbě̀nɔ̀ sísi pób̄le fānantē blenaaa ke ɔ̀kɔ̀si pó, ñsun n gbě̀nnanɔ̀ sísiro ke n v̄inɔ̀ kū n dakūnanɔ̀ ke n danenɔ̀ ke n ɔ̀gɔ̀de dakenɔ̀. Tó n kè lɛ, oni era ò n sísiɛ se ò fīna bonnɛ. ¹³ Tó nten gbě̀nɔ̀ sísi pób̄lea, ñ takasidenɔ̀ sísi kū kò̀nɔ̀denɔ̀ kū ɛrenɔ̀ kū v̄inanɔ̀, ¹⁴ arubarikadenɔ̀mɛ á ũ, zaakū ò pókɛ v̄i ò fīna boonnero. Luda mé ani fīna bonnɛ gbě̀ mananɔ̀ vugɔ̀ɔ̀a.

*Yálekōana kū pób̄le dasio
(Mat 22:1-14)*

¹⁵ Kū gbě̀ kū ò kú lɛlɛnɔ̀ doke yā p̄i mà, akū à pì Yesunɛ: Arubarikaden gbě̀ kū ani pó ble kū kpata kū à bò Luda kīnaa gbě̀nɔ̀ ũ. ¹⁶ Yesu p̄ine: Gbě̀ke mé à ye à pób̄le ke, akū à gbě̀nɔ̀ sìsi dasidasi. ¹⁷ Pób̄legɔ̀ɔ̀ z̄i à a z̄ikerii z̄i à o gbě̀ kū à n sísinɔ̀nɛ ò su, ò pó s̄inda p̄inki soru kè ò làka sà. ¹⁸ Akū n̄ baadi ten wete ò n̄ kē. Gbě̀ káaku p̄ine: Ma bú lù, mani gé gwa. N yā nna, ñ ma kē. ¹⁹ Gbě̀ pānde p̄i: Ma zù búbabɔ̀nɔ̀ lù mèn kuri, mani gé n̄ gwa. N yā nna, ñ ma kē. ²⁰ Gbě̀ pānde p̄i: Ma nɔ̀ sè dufumɛ. A yā mé à tò mani le mà suro. ²¹ Akū z̄ikerii p̄i era à tà, à n̄ légbɛɛ ò a dikiriinɛ. Akū bedɛ p̄i pɔ̀ f̄ɛ, à pì a z̄ikeriine: N̄ gé w̄ɛte gūn likalika gānulɛanɔ̀ kū zédanɔ̀, ñ takasidenɔ̀ kū kò̀nɔ̀denɔ̀ kū v̄inanɔ̀ kū ɛrenɔ̀ kakara ñ su kūńwo la. ²² Abire gbera z̄ikerii p̄i sù à p̄ine: Dikiri, ma yā kū n òo kè, ama vutɛki kpé kun. ²³ Akū dikirii p̄i p̄i z̄ikerii p̄ine: N̄ gé zéno gūn kū zé térérenɔ̀ p̄inki, ñ gā na gbě̀nɔ̀a ò gē, de ma ɔ̀n pa. ²⁴ Maten oáɛ, gbě̀ kū ma n̄ sísi p̄inɔ̀ ke ni lé z̄ɔ̀ ma pób̄le p̄iario.

*Gõna Yesu ìba ù
(Mat 10:37-38)*

²⁵ Ò té zén kù Yesuo dasidasi, akù à litè à pìnnè:
²⁶ Tó gbě sù ma kīnaa, akù à ye a dei demala ke a da ke a nanɔ ke a nénɔ ke a vīninɔ ke a dakūnanɔ ke a zīda, ani f̄s̄ à ke ma ìba ūro. ²⁷ Gbě kù adi a lígbāndurukpana sé àgō téomairo, ade ni f̄s̄ à ke ma ìba ūro. ²⁸ Tó á gběke ye à kpédidikōana bo, ani vute gīa à a ɔgɔ dɔdɔ à gwa, tó ani f̄s̄ à zī pì keroo?
²⁹ Tó adi ke lero, akù à ɛ pête, tó adi f̄s̄ à a làkaro, gbě kù à è pínki ni a lalandi ke ³⁰ ò pi: Gbě díkīna nà kpébonaaa à f̄ua à a mì de. ³¹ Ke tó kīna ke ye à gé zī ká kù kīna pādeo, ani vute gīa à a laasun lé à gwa, tó a soza gā kurinɔ ni f̄s̄ ò kù kpá soza gā baro kù òten sunɔaroo? ³² Tó à è áni f̄s̄ro, ani zīrinɔ zī, de ò lédokōnɔkena yā gbekaa zaade adi ká kāniro.
³³ Leme dɔ, tó á gběke díɔ gbare pó kù à vīnɔi pínkiro, ani f̄s̄ à ke ma ìba ūro.
³⁴ Wisi bi pó nname, ama tó a í nna tà, deran oni ke nà à gō nna dɔɔ? ³⁵ À mana zīte ke zùgbōkatekinero, òdi kótème. Gbě kù à sã vī à yā pì ma.

15

*Pó sātēnana
(Mat 18:12-14)*

¹ Bè'ɔgɔsirinɔ kù durunnakerinɔ ten na Yesui de ò a yā ma í pínki. ² Akù Farisinɔ kù ludayādannerinɔ yākete kà ò pi: Gbě díkīna dì durunnakerinɔ sí à pó ble kūnwo lēle. ³ Akù Yesu yā díkīna lēkōáñne à pi:
⁴ Ò pì á gběke sã vī mèn basɔro, akù a do sãte, àdi a basɔro donsari tó sèn à péte sã kù à sãte pìii ari à

gé leroo? ⁵ Tó à bòà, àdi a sé à da a gàn kũ pɔnnao ⁶ à táo be, à a gbɛnnano kũ a fárandideno sísi à piíne: À pɔnna ke kũmao. Ma a sã kũ à sàte pìi lè. ⁷ Leme do maten oáre, oni pɔnna ke ludambe durunnakeri mèn do kũ à nèsee lítè yã musu de gbẽ mana gbɛnon basoro donsari kũ ò nèselitena ni vĩronla.

⁸ Nɔgbẽ kũ à andurufu ɔɔwapu vĩ mèn kuri sɔ bi, tó a mèn do sàte, àdi fitila na à kpé wara, à wete busibusè ari à gé leroo? ⁹ Tó à bòà, àdi a gbɛnnano kũ a fárandideno sísi à piíne: À pɔnna ke kũmao. Ma a andurufu ɔɔ kũ à sàte pìi lè. ¹⁰ Leme do maten oáre, Luda malaikano dì pɔnna ke durunnakeri mèn do kũ à nèsee lítè yã musu.

Néɔgbẽ kũ à sàte

¹¹ Yesu pì do: Gbẽke mé à kun à néɔgbɛno vĩ mèn pla. ¹² Akũ Sabi pì a dene: Baa, ñ ma baka kũ manigɔ vĩ túbi gũn kpáma. Akũ de pì a aruzeke kpàateteíne. ¹³ Adi ke ɔro plaro, akũ Sabi a póno nàkɔa pínki, à tà bùsu pãnden zãzã. Gwen à a aruzeke kàkaten pãpãkenaa gũn. ¹⁴ Kũ à pó kũ à vĩno dè pínki, akũ nà gbãna kà bùsuu pìn, akũ à gò kũ takasio. ¹⁵ À gèè à nà bùsuu pì gbẽkei zamalingakeri ũ, akũ gbẽ pì a gbàre a bura à póble kpá alɛdenɔa. ¹⁶ Àdigɔ ye à pó tèke kũ alɛdeno ten ble ble à kã, ama òdi póke kpáaro. ¹⁷ Kũ à laakaríi sù à pì: Ma de zamalingakerinon póble vĩ dińyĩ, akũ maten ga kũ nàao la. ¹⁸ Mani fute mà tá ma de kĩnaa, mani pine: Baa, ma durunna kè Ludane kũ mɔkɔnwɔ, ¹⁹ mádi ká ò ma sísi n né ũ dorɔ. Ñ ma dite n zamalingakerino do ũ. ²⁰ Akũ à fute àten tá a de kĩnaa. Kũ à té zà àten su, a de pì a è, akũ à kène

tɛni ma bo zĩ gũn, mani ke deraa? Akũ dí mani f̃s mà s̃è waro, akũ barakena demene wé'iyã ũ. ⁴ Má d̃s yã kũ mani ke de gb̃enɔ ma dite n̄ bea, tó à ma bo zĩn. ⁵ Akũ à a dikiri f̃inadenɔ sisi dodo, à gb̃è káaku là à pì: N̄ ma dikiri f̃ina kũna ũgbamεε? ⁶ À pì: N̄isi gáruwa lé basɔromε. Akũ begwarii p̄i p̄ine: N̄ f̃ina takadan la. N̄ vute n̄ k̃e bupla akuri likalika. ⁷ Akũ à pì gb̃è p̄andenε: Mɔkɔn s̃s, n̄ f̃ina ũgbamεε? Akũ à pì: Ése asasa basɔromε. Akũ begwarii p̄i p̄ine: N̄ f̃ina takadan la, n̄ a k̃e basiikɔmε. ⁸ Akũ dikirii p̄i begwari náanisaride p̄i sáabu kpà wéz̃ē kũ à k̃e yã musu. Zaakũ andunia dík̄ina gb̃enɔ wé z̃ēna de gupuradenɔla n̄ k̃s t̃ēne yákenaa gũn.

⁹ Makũ s̃s maten oáre, à gb̃ennanɔ wete kũ andunia aruzekenɔ, de gɔrɔ kũ à làkaáwa, Luda ni gb̃ānake kpáái be kũ àdi láraro gũn. ¹⁰ Gb̃ē kũ à náani v̄i kũ a f̄itio nig̃s náani v̄i kũ a z̃k̃ɔomε se. Gb̃ē kũ à náani v̄i kũ a f̄itioro nig̃s náani v̄i kũ a z̃k̃ɔo sero. ¹¹ Tó adi ke á náani v̄i kũ andunia aruzekero, Luda ni á náani ke kũ a yápuradeo yá? ¹² Tó adi ke á náani v̄i kũ gb̃ē p̄ande p̄onɔro, Luda ni a z̄ida p̄o kpááwa yá? ¹³ Z̄ikerii dì f̃s à z̄ò ble dikiri m̄en planero, zaakũ ani z̄ã gb̃ē dogu àg̃s ye gb̃ē doi, ke ani na gb̃ē doa à gb̃ē do gya bo. Áni f̃s àg̃s z̄ò ble Ludanε kũ ɔɔo leleero.

Ɔɔde kũ Lazaruo

¹⁴ Farisinɔ ye ɔɔi. Kũ ò yã p̄i mà p̄inki, akũ òten lézuki ke Yesua. ¹⁵ Yesu p̄inne: Adì yã nna kpá á z̄idaa bis̄sirinɔ k̄inaame, ama Luda á sw̃è d̃s. Yã kũ à z̃k̃s bis̄sirinɔnen Luda dì a gya bo.

Ɔgɔde kũ Lazaruo

(Mat 5:31-32, 11:12-13, Maa 10:11-12)

¹⁶ Musa doka kũ annabinɔ takadanɔ kun ari Yahaya gɔɔa. Zaa gɔɔ kũa ɔten kpata kũ à bò Luda kĩnaa baaru kpá, akũ gbẽ sĩnda pínki ten wete à gẽn kũ gbãnao. ¹⁷ Ludambe kũ zĩteo gẽtenaa araga de doka pìi wãnzãn fítì gogonala. ¹⁸ Gbẽ kũ à gí a nanɔi à nɔ pãnde sè, ade zina kème. Gbẽ kũ à nɔ kũ ò gíi sè sɔ, à zina kèn gwe.

¹⁹ Gõgbẽ ɔgɔde ke kun àdi pókasa mana ɔgɔdenɔ da, àdigõ pɔnna ke nnamanaa gũn gɔɔ sĩnda pínki. ²⁰ Barakeri kũ òdi pine Lazaru òdigõ wútèna a be gãnu gũn, bònɔ dɔdɔ a mèea. ²¹ Àdigõ póbìle kũ àdi léte ɔgɔde pìi teburu zĩte blena ni de. Gbèdanɔ mé òdigõ a bò pìnɔ sàsà. ²² Barakerii pìi gà, akũ malaikanɔ a sè ò tà kãao Ibrahĩ kuru. Ɔgɔde pìi gà se, akũ ò a vĩ. ²³ Kunna wétãmma gũn gyãwãn, kũ à wé sè musu, akũ à Ibrahĩ è zã, Lazaru kú a sare. ²⁴ Akũ à lé zùì à pì: Baa Ibrahĩ, ò ma wènda gwa, ò Lazaru zĩ à a ɔne zĩ ía, à mó à tòmene ma nénéa, zaakũ maten wãwã ma tévura díkĩna gũmme. ²⁵ Akũ Ibrahĩ pì: Ma né, ò tó nnamana kũ à likanyĩ n wèndigɔɔ yã dɔngu kũ takasi zókò kũ Lazaru kèeo. A laakari kpatena la sà, akũ ò kú wãwã gũn. ²⁶ Abire gbera wèe lòkoto kú ó dagura. Tó gbẽ ye à bo la à gé á kĩnaa, ani fĩro, gbèke ni fĩ à bo gwe à su ó kĩnaa sĩro. ²⁷ Akũ ɔgɔde pìi pì: N yã nna Baa, tó lemè, ò a zĩ ma de bea, ²⁸ zaakũ má dakũnanɔ vĩ gbèñɔn sɔɔro. À gé lé damma, de òsun su gu wãwãde dí gũnlo. ²⁹ Akũ Ibrahĩ pì: Ò Musa kũ annabinɔ takadanɔ vĩ, ò ò yã ma. ³⁰ Akũ ɔgɔde pìi pì: Oi, Baa Ibrahĩ! Tó gbèke bò gan à gèe ò kĩnaa,

oni n n̄s̄e lite. ³¹ Akū Ibrahĩ p̄n̄e: Tó odi Musa kū annabin̄o yā maro, bee tó gb̄eke b̄o gan, oni a yā síro.

17

Ludanaanikēnaa (*Mat 18:6-7, 21-22*)

¹ Yesu p̄i a ìban̄on̄e: Yā kū àdi tó gb̄en̄o fu dìḡō sariro, ama waiyoo gb̄e kū ani bo a k̄inaa. ² Aniḡō s̄ana aden̄e ò w̄isil̄gb̄e z̄k̄ō d̄o a wakale, ò a zu s̄eb̄ee ḡūn de à tó né d̄in̄o do fula. ³ Àḡō kú kū laakar̄iio. Tó n gb̄endo durunna k̄e, n̄ gé n̄ a le. Tó à a n̄s̄ee lite, n̄ s̄uru ken̄e. ⁴ Tó à durunna k̄enne ḡoro do ḡèn suppla, akū à era à p̄inne ḡèn suppla a n̄s̄ee lite, n̄ s̄uru ken̄e. ⁵ Dikiri z̄irin̄o p̄n̄e: N̄ ó ludanaanikēna karaw̄ere. ⁶ Dikiri p̄i: Bee tó á Luda náani v̄i f̄iti lán ef̄o w̄é bà, áni o síri lí d̄ine à a z̄ida wo à gé pé s̄eb̄ee ḡūn, ani á yā ma.

⁷ Tó á gb̄eke z̄ò v̄i, àten s̄è wa ke àten s̄an̄o d̄a, tó à s̄u kū burao, a dikiri ni p̄ine à su à p̄o ble ḡōn̄on̄ yá? ⁸ Oi, ani p̄ine à p̄oble keare, à a uta lite, à suare kū p̄obleo kū p̄ominaao, àpii ni gbasa à p̄o ble, à í mi. ⁹ Òdi z̄ò s̄áabu kp̄á, kū à yā kū ò d̄an̄ee k̄e yāin̄ yá? ¹⁰ Lem̄e ák̄ōn̄o se, tó a yā kū Luda dàare k̄e p̄inki, à pi: Z̄ōn̄on̄ ó ũ, ó z̄in̄ o k̄e.

Kusu gb̄ēn̄on̄ kurin̄o werek̄ōanaa

¹¹ Kū Yesu ten̄ gé Yurusalemu, àten kure Samaria b̄usu léa kū Galilio. ¹² Kū àten ḡē lakutu ken, akū ḡōgb̄e kusu gb̄ēn̄on̄ kurin̄o dàale. Ò ze dire, ¹³ ò lé z̄uì ò pi: Dikiri Yesu, n̄ ó w̄ēnda gwa. ¹⁴ Kū à n̄ é, akū à p̄inne: À gé à á z̄ida m̄o sa'orin̄on̄e. Kū òten̄ gé, akū

ò wèrekōa. ¹⁵ Kū n gbē do è a werekōa, akū à èra à sù, à ten Luda sáabu kpá kú kòto gbānao. ¹⁶ À wùte a kùaa Yesu arɛ à fɔ kpàa. Gbē dí bi Samaria gbēmɛ. ¹⁷ Akū Yesu pì: Gbēnɔn kurinɔ mé ò wèrekōaroo? Gbēnɔn kēndonɔn kú máa? ¹⁸ N gbēke dí era à sù Luda sáabu kpáro, sé gbē zítɔ dí yá? ¹⁹ Akū Yesu pìne: N fute n tá, ma náani kú n kè mé à n werekōa.

Bisāsiri Né sunaa
(Mat 24:23-41)

²⁰ Farisinɔ Yesu là kpata kú à bò Luda kīnaa bona gupuraa, akū à wémma à pì: Kpata kú à bò Luda kīnaa di bo gupuraa ò e kú wéoro. ²¹ Oni pi à gwa la ke à gwa direro. Kpata kú à bò Luda kīnaa pi kú á té lame.

²² Akū à pì a ìbanɔne: A gɔɔ ten su kú áni Bisāsiri Né sugɔɔ pìnɔ doke ena ni de, áni ero. ²³ Oni piáre à kú dire ke à kú la, ama àsun géro, àsun tényíro. ²⁴ Lákū legūpinaa di gupura kú ludambe lé gu dín kú a lé direkūo nà, len anigɔ de le Bisāsiri Né sugɔɔa. ²⁵ Séto à wétamma è manamana gĩa, gbāragbēno ni gí. ²⁶ Lákū à de nà Nuhu gɔɔa, len anigɔ de le se Bisāsiri Né sugɔɔa. ²⁷ Gbēno ten pó ble, òten í mi, òten nɔ sé, òten zā ke ari Nuhu gèè à gè gó'ite gūn, akū í dà anduniala, ò gàga pínki. ²⁸ Leme dɔ Lutu gɔɔa, òten pó ble, òten í mi, òten pó lú, òten pó yía, òten pó tɔ, òten kpé bobo. ²⁹ Gɔɔ kú Lutu bò Sɔdɔmu, té kú ifāntēgbɔɔo kòte bona ludambe, akū ò gàga pínki. ³⁰ Len anigɔ de le gɔɔ kú Bisāsiri Né ni bo gupuraa.

³¹ Gɔɔ birea gbē kú à kú a kpé musu sún kipa à gē kpé gūn à pónɔ séte à booro. Len dɔ gbē kú à kpé

bura sún era à pò sé bero. ³² À tó Lutu nano yá dɔ́agu. ³³ Gbē kū à ye àgò a wèndi kūna ni kurai. Gbē kū à gí a wèndiii sɔ́, ade nigò wèndi vī. ³⁴ Maten oáre, gwāani birea gbēnɔn planɔ nigò wútena kɔ́ sare, oni gbē do sé ò gbē do tón. ³⁵ Nɔ́gbē gbēnɔn planɔ nigò pò lólo gu dokɔ́nɔa, oni gbē do sé ò gbē do tón. ³⁶ Gògbē gbēnɔn planɔ nigò kú bura, Luda ni gbē do sé à gbē do tón. ³⁷ Akū ò a là ò pì: Dikiri, má kpaá? À wèrma à pì: Gu kū gè kún, gwen yumburukunɔ ni kɔ́ kakaran.

18

Gyaanɔ kū à zè yákpatekerila

¹ Yesu yá lèkɔ́ańne de à mɔ́ńne ògò adua ke Ludaa baala'i, òsun kpasaro. ² À pì: Yákpatekeri ke mé à kú wēte kea, à Luda vīna vīro, àdi gbēke yá daro. ³ Gyaanɔ ke kú wēte pì gūn, àdigò su a kīnaa gèn baaakò àdi pì: Ñ ze kúmao ma ibere yá musu. ⁴ Adi wero ari gɔ́ro pla. Abire gbera à pì a zīdane: Bee tó má Luda vīna vīro, akúsò madì gbēke yá daro, ⁵ lákú gyaanɔ pì ten wari dɔ́ma nà, mani ze káao. Tó mádi ke lero, a zemalana lakanaa sari ni ma kpasame.

⁶ Akū Dikiri pì: À yákpatekeri vāni yá'ona ma. ⁷ Luda ni ze kū gbē kū à n sè òten wiki léa fānantē kū gwāaninɔroo? Ani mēyīda ke kū wermanaaon yá? ⁸ Maten oáre, ani ze kúnwome gòno. Bee kū abireo tó Bisāsiri Né sù, ani a nánikeri e andunia gūn yá?

Farisi kū bē'ɔ́sirio

⁹ Akū à era à yá díkīna lèkɔ́a gbē kū òdi n zīda dite mana ò n gya bonone. ¹⁰ Gbēnɔn pla kenɔ mé ò gèe adua ke Luda ɔnn, gbē do bi Farisime, gbē

do sɔ be'ɔɔsirii. ¹¹ Farisi pì zena, àten adua ke. À pì a swɛɛ gūn: Luda, ma n sáabu kè kū má de lán gbɛ kparano bàro, dibidibikerino, náanisarideno, zinakerino ke lán be'ɔɔsiri dí bà. ¹² Madigɔ lé yí ɔro plapla azuma kú azumaa. Pó kú ma lè pínki madì a kuride bonne. ¹³ Be'ɔɔsirii pì sɔ ze dire, adi fɔ à wé sè à musu gwà sero. À a zída kèkè à pì: Luda, n sùru ke kúmao, durunnakeriime ma ũ. ¹⁴ Maten oáre, gɔgbɛ pìi tà a bea Luda yásinakáao gümme, adi ke Farisi pìnlo. Zaakú gbɛ kú àdi a zída kara, Luda ni a busa. Gbɛ kú àdi a zída busa sɔ, Luda ni a kara.

Arubarikadana nénɔgu
(Mat 19:13-15, Maa 10:13-16)

¹⁵ Òten su Yesune kú n né fítino de à ɔ namma. Kú a ibanɔ è le, akú ò gínne. ¹⁶ Akú Yesu neno sisi à pì: À tó neno su ma kínaa, àsun gínnero, zaakú n takano pón kpata kú à bò Luda kínaa ũ. ¹⁷ Yápuran maten oáre, gbɛ kú ani kpata kú à bò Luda kínaa sí lán né fíti bàro ni gɛnlo.

Aruzekede
(Mat 19:16-30, Maa 10:17-31)

¹⁸ Gbãnade ke sù à Yesu là à pì: Danneri mana, deran mani ke mà wèndi kú àdi lákaro lee? ¹⁹ Yesu pìne: À kè dera n pì, má manaa? Gbɛke manaro, sé Luda ado. ²⁰ N dokano dɔ: Nsun zina kero, nsun gbɛ dero, nsun kpáni oro, nsun yá dí n gbɛdakearo, ngɔ bèere lí n de kú n daone. ²¹ Akú à pìne: Zaa ma né fíti ɔroa má yá bireno kúna pínki. ²² Kú Yesu yá pìi mà, à pìne: Yá mèn do mé à gònne. N pó kú n vɛno yía pínki, n a ɔɔ kpá takasidenɔa, ñigɔ aruzeke

vĩ ludambe. Abire gbera ò mọ̀ ò tẹ̀mai. ²³ Kū à yā pìi mà, a nèsɛɛ yàka, zaakū aruzekɛzòkòdemɛ.

²⁴ Kū Yesu a gwà, akū à pì: À zĩ'ũ manamana aruzekɛdenɛ à gẽ kpata kū à bò Luda kĩnaa gūn.

²⁵ Lakumi gẽna pɔɔwɛɛn araga de aruzekɛde gẽna kpata kū à bò Luda kĩnaa gūnla. ²⁶ Akū gbẽ kū ò yā pìi mà ò pì: Tó lɛmɛ, dí mé ani fɔ̀ à surabana lee?

²⁷ Yesu wèmmá à pì: Yā kū bisāsiri fùà à kɛ, Luda kĩnaa àdi sí kɛ.

²⁸ Akū Pita pì: O beebò pínki tò o tenyĩ. ²⁹ Akū Yesu pìnnɛ: Yápuran maten oáɛ, gbẽ kū à a be tò ke a nanò ke a v̄ininò ke a dakūnanò ke a de ke a da ke a n̄énò kpata kū à bò Luda kĩnaa yāi, ³⁰ ade ni era à abire taka le de yāla dasidasi andunia dí gūn, ani wèndi kū àdi lákaro le andunia kū àten su gūn.

Yesu era à a ga kū a vunaao yá'onaa

(Mat 20:17-19, Maa 10:32-34)

³¹ Yesu a gbẽn̄n kuri awɛɛplanò kàkaraai, akū à pìnnɛ: Óten gé Yurusalɛmu. Gwen yā kū annabinò kè Luda yān Bisāsiri Né musu ni papan pínki sà.

³² Oni a kpá buri pānde gbẽn̄a, oni a fobo, oni a s̄s̄s̄, oni lé'i sua, oni a gbẽ kū flàao, oni a de, ³³ a gɔɔ aakòde zĩ ani futɛ. ³⁴ Ama a ìbaa pìnò dí a ke mì d̄s̄ro, zaakū yā pìi mì utenańɛ, ò d̄s̄ yā kū àten oro.

V̄ina barakeri werek̄anaa

(Mat 20:29-34, Maa 10:46-52)

³⁵ Kū Yesu kà kãni kū Yerikoo, v̄ina ke vutena zé léa, àten bara kɛ. ³⁶ Kū à mà gbẽn̄ ten ḡɛte dasi, akū à ní lá à pì, bón òten kɛɛ. ³⁷ Akū ò pìnɛ, Yesu Nazera mé àten ḡɛte gwe. ³⁸ Akū à lé zùì à pì: Yesu, Dauda buri, ò ma wènda gwa. ³⁹ Gbẽ kū ò té arenò gìnɛ ò

pì à yĩte, akū a lé gbāna zunaa kàra àten pi: Dauda buri, ò ma wēnda gwa. ⁴⁰ Yesu zè à pì ò mó káao. Kū à sù, akū Yesu a là à pì: ⁴¹ Bó ní ye mà kennεε? À wèa à pì: Dikiri, má ye ma wé gu emε. ⁴² Akū Yesu pìne: N̄ gu e. Ma náani kū n kè mé à n werekōa. ⁴³ Zaa gwe g̃n̄o a wé gu è, akū à t̄ei, àten Luda sáabu kpá. Kū gb̄e s̄inda p̄inki è le, akū ò Luda tó b̄o.

19

Zakeusi

¹ Kū Yesu kà Yeriko, àten ḡete a ḡun. ² Gb̄eke kú gwe a tón Zakeusi. Be'oḡosirin̄o gb̄e z̄ok̄ōme, akūs̄o aruzekedemε. ³ Àten wete à e gb̄e kū Yesu de a ū, ama gb̄e kutuumε, adi f̄o à a èro pari yāi. ⁴ Akū à bàa lè à ḡe are à d̄idi síri lía de à Yesu e, zaakū ani ḡete gwe kpamε. ⁵ Kū Yesu kà gwe, akū à wé sè musu à pìne: Zakeusi, ò kipa likalika. Séde mà kipa n bea gbāra. ⁶ Akū Zakeusi k̄ipa likalika, à gb̄anake kp̄ai kū p̄on̄nao. ⁷ Kū gb̄en̄o è le, akū òten yākete ká ò pì: À ḡe kipa durunnakeri bea. ⁸ Akū Zakeusi f̄ute à zè à pì Dikirine: Dikiri, mani ma aruzeke kpado kpaate takasiden̄one. Tó ma gb̄eke blè s̄o, mani era mà a ḡene kpáa leu siik̄ōme. ⁹ Akū Yesu pìne: Òn dí den̄o surabanaa è gbāra. Zaakū gb̄e d̄ík̄ina se bi Ibrah̄i burime. ¹⁰ Bis̄asiri Né sù de à gb̄e kū à s̄ate wete à a sura bamε.

Ḑ̄odak̄ena z̄ikerin̄one

(Mat 25:14-30)

¹¹ Ḡōo kū òteni a yā pì ma, akū à èra à yā kàrañne d̄o. Lákū à kà k̄ani kū Yurusalemuo nà, òten da kpata kū à b̄o Luda k̄inaa ni bo gupuraa ḡn̄ome,

akū à yā lèkōāñne ¹² à pì: Kína buri ke mé àten gé kpata ble bùsu zàzān, ani era à su. ¹³ Akū à a zīkerinò sisi gbēnòn kuri, à andurufu ɔɔwɔwɔpu kpà n baadia mèn basɔsɔro à pìñne: Àgō laga táo ari màgō gé su. ¹⁴ A bùsudenò sō ò zāagu, akū ò zīrinò zī a kpe ò pì: Óni we gbē pì kí blewεεro. ¹⁵ A suna kū kpatablenaaò gbera, à pì ò zīkeri kū a ɔɔ kpàñma pìnò sísi, de à le à dō lákū ò àree lè nà. ¹⁶ Gbē káaku sù à pì: Dikiri, n ɔɔ pì àree kàramene leu kuri. ¹⁷ Akū à pìne: N kè zīkeri mana. Lákū n náani vī kū a fítio nà, ñinigō gbāna vī wēte mèn kurinò. ¹⁸ Gbē plade sù à pì: Dikiri, n ɔɔ pì àree kè leu sɔro. ¹⁹ Akū à pìne: Mòkōn sō, ñinigō gbāna vī wēte mèn sɔronò. ²⁰ Akū gbē pānde sù à pì: Dikiri, n ɔɔn la. Ma ùte kokona bizakasa gūn. ²¹ Má n vīna vī, zaakū n yānòn zī'ū. Ndi pò kū ndi dītero sé, ndi pò kū ndi tōro kē. ²² Akū à pìne: Zīkeri zara, n lé mé à n kari kè. N dō kū ma yānòn zī'ū, madì pò kū mádi dītero sé, madì pò kū mádi tōro kē. ²³ Kū n dō le, bōyāin ndi ɔɔda keoñneroo, de tó ma su, mà a pò sí kū a àreeo? ²⁴ Akū à pì gbē kū ò kú gwenòne: À a ɔɔ pì sía à kpá gbē kū à àree lè leu kuriia. ²⁵ Akū ò pìne: Dikiri, à àre leu kuri kūna kò. ²⁶ Akū à wèmma à pì: Maten oáre, gbē kū à pò vīn Luda ni karane. Gbē kū à vīro sō, bee pò kū à vī Luda ni síame. ²⁷ Ma ibere kū ò ye mà kí bleñneronò sō, à mó kūñwo la à n dēde ma are.

Gbānakεkpāna Yesui Yurusalemu

(Mat 21:1-17, Maa 11:1-19, Yuh 12:12-19)

²⁸ Kū Yesu yā pì ò à làka, akū à dà zén, àten gé Yurusalemu. ²⁹ Kū à kà káni kū Betefageo kū Betanio, sìsī kū òdi pi Kùkpe gereei, akū à a ìbaa zī

gbēnɔn pla ³⁰ à pìnnɛ: À gé lakutu kũ à káte á are direkũ gũn. Tó a gẽ, áni zaakine b̀̀rɔ e b̀̀dɔna gwe, gbēke dí dia zikiro. À poro à suo. ³¹ Tó ò á lá ò pì, à kè heran áten poroo, à pi Dikiri mé à yei. ³² Akũ z̀̀rinɔ g̀̀e, ò è lákũ à ò́nne nà. ³³ Kũ òten zaaki pì poro, akũ a dikirinɔ ń lá ò pì: Dí mé à pì à zaaki pì poroo? ³⁴ Ò wè́mma ò pì: Dikiri mé à yei. ³⁵ Akũ ò sù kũ zaaki pìio Yesune, ò ń utano kpàtea, akũ ò Yesu dia. ³⁶ Lákũ àten gé nà, gbēnɔ teni ń utano kpàte zén.

³⁷ Kũ à kà káni kũ gu kũ zé pìi m̀̀i p̀̀ete Kùkpe s̀̀s̀i guvutenwo, akũ p̀̀onna gũn a ìba kũ ò téinɔ pínki nà Luda sáabukpanaaa kũ kòto gbānao daboyā kũ ò ènɔ musu pínki ³⁸ ò pì:

Arubarikaden kína kũ àten su kũ Dikiri t́o ũ.

Aafia kú ludambɛ!

Ò Luda t́ kpá zaa musu!

³⁹ Farisi kũ ò kú zàa gũn kenɔ p̀̀nne: Danneri, ǹ̀ pata ǹ̀ ibanɔa. ⁴⁰ Akũ à wè́mma à pì: Maten oáre, t́ ò ỳ̀te, gbènɔ mé oni wiki pì lé.

Yesu ́̀dɔna Yurusalemudenɔnɛ

⁴¹ Kũ à nà Yurusalemui, à gwà, akũ à ́̀d̀ ò a musu ⁴² à pì: Tó n yā kũ ani sunne kũ aafiaaoo d̀̀ gbāra yā dé, de à ke nna. Tera sà à utenanneme. ⁴³ A g̀̀rɔ ni su kũ ǹ̀ iberenɔ ni su ò gbà leinɔ d̀̀ ò likanyĩ ò n kagura ke ⁴⁴ oni n gboro oni n gbēnɔ ú ĺ zĩtea. Bee gbè ken oni t́ didik̄aro, kũ ǹ̀di g̀̀rɔ kũ Luda wé kpàtenyĩ d̀̀ro yāi.

Yesu kunna Luda ɔnn

(Mat 21:12-17, Maa 11:15-19, Yuh 2:13-22)

⁴⁵ Kū Yesu gè Luda ɔnn, akū à pè lagayarinɔa.
⁴⁶ À pìnnε: Ò kè Luda yān ò pì: Ma kpé nigɔ de aduakekpε ùme, akū a lité gbēblerinɔ tò ũ.

⁴⁷ Lákū gu dīgɔ dɔ nà Yesu dīgɔ yā dańne Luda ɔnn. Akū sa'orikinɔ kū ludayādannerinɔ kū gbē zɔkɔnɔ ten zé wete ò a de, ⁴⁸ ama odi a kena zé ero, kū gbē sīnda pínki sā kpá òteni a yā ma yāi.

20

Yesu gbekana a ikooi

(Mat 21:23-27, Maa 11:27-33)

¹ Zīkea Yesu ten yā da gbēnɔne Luda ɔnn, àten baaru nna kpáńne, akū sa'orikinɔ kū ludayādannerinɔ kū gbē zɔkɔnɔ sù ² ò pìne: Ñ oweɛ, iko kpaten nten yā dínɔ keoo? Dí mé à n gba iko dí pìi? ³ Akū à wèńma à pì: Makū se mani yā gbekaáwa. À omene, ⁴ Yahaya gbēnɔ da'itekenea bò Luda kīnaan yāa, ke bisāsiri kīnaame? ⁵ Akū ò yā gògɔ ò pì: Tó o pì Luda kīnaame, ani ó la, bóyāin ódi Yahaya yā síroo? ⁶ Tó o pì bisāsiri kīnaame sɔ, gbē sīnda pínki ni ó pápa kū gbèeo ò ó dede, zaakū ò Yahaya annabike si. ⁷ Akū ò wèa ò pì: Ó dɔ gu kū à bònlo. ⁸ Akū Yesu pìnnε: Makū se mani iko kū maten yā dínɔ keo oáreero.

Geepi líkpe arukerinɔ

(Mat 21:33-46, Maa 12:1-12)

⁹ Akū Yesu era à yā lèkɔańne à pì: Gbēke mé à geepi líkpe bà, akū à nà arukerinɔne n ɔi à fùte kū táo à gɔɔ pla kè gwe. ¹⁰ Kū geepizɔgɔɔ kà, akū à a ziri ke zì arukerii pìnɔa, de ò a geepi né pì kpáa, akū arukerii pìnɔ a gbè, ò à gbàre ɔkori. ¹¹ Akū à

èra à zìri pānde zì dɔ, akū ò a gbè ò wé'i dàa ò a gbàre ɔkòri. ¹² Akū à èra a gbè aakɔde zì dɔ, akū ò a kìnna ò pèa. ¹³ Akū burade pì pì: Mani ke derame sàa? Mani ma négɔgbè mèn do yenyĩde zĩm̃ma. Ke oni a yā da gwεε? ¹⁴ Kū arukerii pìnɔ a è, ò pìkɔne: Túbiberin dí, ò a de, a túbi ni gɔwεε. ¹⁵ Akū ò bò kāao bura gūn, ò a dè.

Tò! Bón burade pì ni ke kúnwoo? ¹⁶ Ani su à arukerii pìnɔ dede à bura pì na gbè pāndenɔne ñ ɔĩ. Kū gbèno yā pì mà ò pì: Òsun ero! ¹⁷ Akū Yesu ñ gwá tíii à pì: Yā kū ò kè Luda yān díkĩna de deraa? Gbè kū kpéborinɔ pā kpài

mé à gò kpé kusuru gbè m̃de ũ.

¹⁸ Gbè kū à lète gbèe p̃ia ni wíwime.

Tó gbèe p̃i lète à sì gbèa s̃, ani a ú lómε.

Be'ogɔkpana Sizaa yā

(Mat 22:15-22, Maa 12:13-17)

¹⁹ Ludayādannerinɔ kū sa'orikinɔ d̃s̃ kū ñ yāin à yālekɔanaa p̃i ò, akū ò zé wète ò a kū g̃ɔnɔ, ama ò ṽina kè gbèno. ²⁰ Òteni a kpákpa, akū ò zāmbade kū òteni ñ zīda dite gbè mana ũnɔ z̃la, de ò le ò a kū a yā'onaa gūn, ò a kpá ñ b̃usu gbānadea à gbāna m̃ne. ²¹ Akū zāmbade p̃inɔ a là ò pì: Danneri, ó d̃s̃ kū ndi yā o ñ yā dañne a zéa, ndi gbè wé gwao, ndi Luda zé dañne kū yāpura. ²² À zé ṽi ò be'ogɔ kpá Sizaa yā ke òsun kpáaro? ²³ Yesu ñ manafikike d̃m̃ma, akū à p̃iñne: ²⁴ À ɔgɔ p̃i do m̃m̃ene mà gwa. Dí mì wānzān dí kū a t̃oo? Ò wèa ò pì: Siza pómε. ²⁵ Akū à p̃iñne: Tò, à p̃ó kū à de Siza p̃ó ũ kpá Sizaa, à p̃ó kū à de Luda p̃ó ũ kpá Ludaa. ²⁶ Akū ò f̃ua ò a

kū a yā'onaa gūn gbēnɔ wára. A yāwemmanaa bò n sara, akū ò n lé nàkōa.

Gènɔ vuna yā

(Mat 22:23-33, Maa 12:18-27)

²⁷ Akū Sadusi kū òdi pi gènɔ dì vuronɔ sù Yesu kīnaa, ò a gbèka ²⁸ ò pì: Danneri, Musa òwεε a takada gūn à pì: Tó gbē gà à a nanɔ tò né'isari, a dakūna gyaanɔ pi sé de à le à né buri dato a vīnīnε. ²⁹ Lemε dedokōnɔnɔn kun gbēnɔn suppla. Woru nɔ sè, akū à gà né'isari. ³⁰ Akū Sabi nɔ pì sè dɔ. ³¹ Sabi gbera Biɔ sè dɔ. Ò kè le n gbēnɔn suppla n pínki, ò gàga né'isari. ³² N pínki gberan nɔ pì gà se. ³³ Tò! Gènɔ vuna gɔrɔ zī n dí mé anigō nɔ pì vīi? Zaakū n gbēnɔn suppla n pínki ò a dō nɔ ūmε. ³⁴ Akū Yesu wémma à pì: Andunia la gbēnɔ dì nɔ sé òdi zā kε, ³⁵ ama gbē kū Luda dìtε kū ò kō sio ò bo gan ò andunia dufu lenɔ ni nɔ séro, oni zā kero. ³⁶ Onigō kun lán malaikanɔn kun nàmε, oni ga doro. Onigō de Luda nénɔ ūmε, gāvunɔ ū. ³⁷ Bee Musa à gènɔ vuna yā bīriañnε, gu kū à tariankpā yā òn à pì, Dikirimε Ibrahī kū Isaakuo kū Yakubuo Luda ū. ³⁸ Dikiri dì kε gènɔ Luda ūro, gbē bēnεnɔ Ludamε, zaakū gbē sīnda pínki bēnε Ludanε. ³⁹ Akū ludayādanneri kenɔ fùtε ò yā ò ò pì: Danneri, n yā mana ò. ⁴⁰ Akū odi sù ò yāke làa doro.

Arumasihu buri yā

(Mat 22:41-46, Maa 12:35-37)

⁴¹ Yesu n lá à pì: À kè dera òdi pi Dauda burin Arumasihu ūu? ⁴² Zaakū Dauda pì Zabura takada gūn:
Dikiri pì ma dikirinε à vutε a ɔplai

⁴³ ari àgõ a iberenõ kenε tìntin ũ.

⁴⁴ Kū Dauda a s̄isi Dikiri, à kè dera anigõ de a buri ũ dɔɔ?

Ludayādann̄erinõ kū Farisinõ manafiki
(*Mat 23:1-36, Maa 12:38-40*)

⁴⁵ Kū gbē s̄inda p̄inki teni a yā ma, akū à p̄i a ìbanõnε: ⁴⁶ À laakari ke ludayādann̄erinõi. Òdigõ ye ògõ kure kū uta z̄õkõnõo dana, de ògõ f̄o kpákpañma et̄enõa. Òdigõ ye ò vute aduakεkpe vuteki mananõn kū p̄onna p̄oble vuteki mananõo. ⁴⁷ Òdi adua gbāna ke de gbēnõ n̄ e yāi, akū òdi gyaanõnõ kpé símma. N̄ wétāmmana nigõ p̄ās̄i de gbē s̄inda p̄inki p̄óla.

21

Gyaanõ takaside gbadanaa
(*Maa 12:41-44*)

¹ Kū Yesu wé s̄e musu, akū à è ɔgɔdenõ teni n̄ gbanõ ká ɔgɔdaki gūn. ² Akū à gyaanõ takaside ke è gwe, à kɔbõ pla d̄an. ³ Akū à p̄i: Yāpuran mat̄en oáre, gyaanõ takaside p̄i ɔgɔ d̄an de gbē s̄inda p̄inkila. ⁴ Zaakū n̄ ɔgɔ dasi gūnn ò bòn ò k̄an n̄ p̄inki. N̄ogbē p̄i s̄õ, a takasike gūn p̄ó k̄ū à v̄i à p̄ó bleon à d̄an p̄inki.

Yurusalemu kakat̄ena kū andunia l̄akagɔrõ
s̄èedanõ
(*Mat 24:1-22, Maa 13:1-20*)

⁵ Gbēkenõ ten Luda ɔn yā o, ò p̄i ò a kp̄enõ kèke mana kū gbè mananõ kū p̄ó k̄ū ò Luda gbànõ, akū Yesu p̄i: ⁶ Gɔr̄oke ni su, p̄ó k̄ū a è d̄inõ, bee gbè ken oni tó dik̄aro, oni gboro p̄inkime. ⁷ Akū ò a là ò p̄i: Danneri, b̄oren yā d̄inõ ni keε? B̄ó mé anigõ de a kegɔrõ s̄èeda ũu? ⁸ Akū à wèníma à p̄i: À laakari

ke, àsun tó ò á sãtero, zaakū oni su dasi kū ma tóo, onigõ pi Arumasihumε n̄ ũ, gɔɔ pì s̄ à kà kãni. Àsun ténýĩro. ⁹ Tó a z̄ĩnɔ baaruu mà ke futekõina yãnɔ, àsun tó v̄ĩna á kũro. Sé abirekũnɔ ke káaku gĩa, ama andunia ni láka ḡõnɔro. ¹⁰ Akū à p̄ĩnne: Buri kū burio ni futekõi, lemε dɔ b̄usu kū b̄usuuo. ¹¹ Z̄ĩte ȳĩḡãȳĩḡãna p̄ãs̄ĩnɔ kū n̄aao kū gagagyãnɔ nigõ kú gukenɔa. Àlesi bène v̄ĩna yãnɔ ni bo ludambε.

¹² De yã p̄ĩnɔ kpé à su p̄ĩnki oni á kũkū ò wé tãáwa. Oni á na aduakεkp̄edenɔne n̄ ɔĩ, oni á ká kpésiran, oni gé kãáo k̄inanɔ kū b̄usu gb̄ε z̄õkɔnɔ are ma tó yãi, ¹³ ánigõ deñne ma s̄èedadenɔ ũ. ¹⁴ À á laakari kpáte, àsun káaku yã kū áni o damu kero, ¹⁵ zaakū makū mé mani yã daáre á lén, mani á gba òndõ, de á ibere ke sún gí a yãi ke à á éke boro. ¹⁶ Bee á de kū á dao kū á v̄ĩninɔ kū á dakũnanɔ kū á danenɔ kū á gb̄ennanɔ ni á kpámma, ò á gb̄ekenɔ de. ¹⁷ Gb̄ε s̄ĩnda p̄ĩnki ni z̄ãágu ma yãi, ¹⁸ ama bee á mikã wén do ni zukũnaro. ¹⁹ Z̄ena gb̄ãna ḡũn áni w̄endi le.

²⁰ Tó a è z̄ĩkarinɔ lika Yurusalemui, àgõ dõ kū a kakatεnaa z̄ã doro. ²¹ Gb̄ε kū ò kú Yudeanɔ bàa sí ò mì pé kp̄inɔa, gb̄ε kū ò kú Yurusalemunɔ fãkõa. Lakutudenɔ sún ḡε a ḡũnlo. ²² Zaakū gɔɔ pì bi wétãmmagɔɔmε, de yã kū ò kè Luda yãn papa p̄ĩnki yãi. ²³ Waiyoo n̄sindarenɔ kū nérandenɔ gɔɔ b̄irea, zaakū b̄usu p̄i wari nigõ z̄õkõ, Luda p̄f̄ε ni kipa gb̄ε p̄inɔa. ²⁴ Oni n̄ gb̄ekenɔ dede kū f̄ēn̄εdao, oni n̄ gb̄ekenɔ kũkū ò tá kũn̄wo b̄usu s̄ĩnda p̄ĩnki ḡũn z̄ĩz̄onɔ ũ, buri p̄ãndenɔ ni kiti pá Yurusalemua ari n̄ gɔɔ papa.

Bisāsiri Né sunaa
(*Mat 24:29-35, Maa 13:24-31*)

²⁵ Sèedanɔ nigɔ́ kú ifántēa kú mɔvuraao kú susunenɔ, buri sīnda pínki nigɔ́ kú pɔsiran andunia gūn. Onigɔ́ kú bídi gūn ísira kīni kú a zuzunaao yāi.

²⁶ Vīnakena yā kú àteni su anduniaaaa yāi gídi ni tó gbēnɔ gbāsī lé, zaakū pɔ́ kú ò kú ludambenɔ ni sāte n kúkia, ²⁷ gbasa wà Bisāsiri Né suna e ludambe lukun kú gbānao kú gakuri zɔ́kɔɔ. ²⁸ Tó yā birenɔ nà kenaaa, à fute à zε, à á mì sé musu, zaakū á surabana mé à kà kāni.

²⁹ Yesu yā lèkɔ́ańne à pì: À kaka lí gwa kú lí kparanɔ. ³⁰ Tó a è ò lá bɔ̀tɔ̀ kù, adi dɔ́ á zīda kú guwānagɔ̀rɔ̀ kà kāni. ³¹ Leme sɔ́, tó a è yā pìnɔ ten ke ε, àgɔ́ dɔ́ kú kīna kú à bò Luda kīnaa sunaa kà kāni. ³² Yāpuran maten oáre, gɔ̀rɔ̀ dí gbēnɔ ni gētero ari yā pìnɔ gé keo pínki. ³³ Musu kú zīteo ni gēte, ama ma yānɔn gētena víro.

³⁴ À laakari ke. Ásun tó pāpākena kú wēdekenaao kú wēndi damukenaao á laakari síáwaro, de a sugɔ̀rɔ̀ sún á kú kānto lán tankute bāro yāi. ³⁵ Zaakū ani kúte gbē kú ò kú andunia gūnnɔa gu sīnda pínki.

³⁶ À itē ke, àgɔ́ adua ke baala'i, de à fɔ́ à piti yā kú àten sua pínki à zε Bisāsiri Né arc. ³⁷ Lákū gu dìgɔ́ dɔ̀ nà Yesu dìgɔ́ yā dańne Luda ɔnn. Tó ɔ̀kɔ̀si kè, àdi bo à gé i Kùkpe sīsigerεei. ³⁸ Kɔ̀nkɔ̀kɔ̀nkɔ̀ gbē sīnda pínki dì fute à gé a yā ma Luda ɔnn.

22

Lékpakūsūna Yesui
(*Mat 26:1-5, Maa 14:1-2, Yuh 11:45-53*)

¹ Burodi Futenasari dikpe kũ òdi pi Vĩnla kà kãni.
² Sa'orikinɔ kũ ludayãdannerinɔ ten zé wete ò Yesu de, zaakũ òten vĩna ke gbẽnɔne.

*Yudasi bona Yesu kpe
 (Mat 26:14-16, Maa 14:10-11)*

³ Akũ Setan gẽ Yudasi kũ òdi pine Isikarioti gũn, gbẽnɔn kuri awεεplanɔ dokeme. ⁴ Akũ Yudasi gẽe à yã ò kũ sa'orikinɔ kũ Luda ɔn dãkpãri gbẽ zõkõnɔ lãkũ áni ke nà à Yesu kpámma. ⁵ N̄ pɔ kè nna, akũ ò lédokõnɔ kè ò ɔgɔ kpáa. ⁶ À zèò, akũ àten zé wete à Yesu kpámma gbẽnɔ kpe.

Vĩnla póblena
 (Mat 26:17-25, Maa 14:12-21, Yuh 13:21-30)

⁷ Burodi Futenasari dikpe gɔrɔ kà, gɔrɔ kũ òdi Vĩnla sãne bõrɔɔ kùtu kpá. ⁸ Akũ Yesu Pita kũ Yuhanao zì à pì: À gé Vĩnla póbleyã kekewere. ⁹ Akũ ò a là ò pì: N̄ ye ò keke mamee? ¹⁰ Akũ à wémma à pì: Tó a ge wete gũn, gõgbẽ ke ni daále à í sɛna kũ loo. À téi ari ɔn kũ ani gẽn. ¹¹ À o ɔn pì bedene, Danneri pì, mán kipaki kunn, gu kũ áni Vĩnla pò blen kũ a ìbanɔ? ¹² Ani kpé musu zõkõ kũ ò kèke mɔáre. À póbleyã keke gwe.

¹³ Kũ ò gẽe, ò è lãkũ Yesu ònne nà, akũ ò Vĩnla póbleyã kèke gwe.

Dikiri pòble
 (Mat 26:26-30, Maa 14:22-26, 1Kɔ 11:23-25)

¹⁴ Kũ a gɔrɔ kà, Yesu sù à vùte gwe kũ a zìrinɔ lee. ¹⁵ Akũ à pìrne: Vĩnla pòble dí blena kãáo ni teni ma de manamana ari màgõ gé wari ke, ¹⁶ zaakũ maten oáre, mani ble doru ari kpata kũ à bò Luda

kĩnaa gé boo gupuraa, gbasaa dikpe yāpura gé su.
 17 Kū à toko sè, à Luda sáabu kpà, akū à pì: À sí à dɔdɔkɔnɛ, 18 zaakū maten oáɛ, mani geepi'i mi doroo ari kpata kū à bò Luda kĩnaa gé boo gupuraa.
 19 Kū à burodii sè, akū à arubarikaa dàn à likɔɛ à kpámma à pì: Ma mè kū má kpà á yāin dí, àgɔ abirekū ke ma yā dɔnaágu yāi. 20 Kū ò pɔ blè ò làka, à toko pii sè le dɔ à pì: Ma aru kū ani bɔɛáɛn dí, Luda bàka kunna kū gbēnɔ tera aru ũ. 21 Ma bonkpede ɔ kú kúmao ta gūn, 22 zaakū Bisāsiri Né ni kpágui lákū Luda ditenɛ nàme. Waiyoo gbē kū ani a kpámma pii. 23 Akū ò nà kɔ lalanaaa ò pì: Ó dí mé ani yā bire keɛ?

Yesu lédana a ibanɔ

24 Akū lékpakɔanaa fùte ní té, kū ò ye ò dɔ ní gbē kū à de a dakela. 25 Akū Yesu piñne: Buri pānde kínanɔ di gbāna ble ní gbēnɔ, gbānadeno sɔ òdi ní zīda sísi yāmanakerinɔ. 26 Ama àsun ke lero. Séde gbē kū à zɔkɔ á té gɔ de lán gbē kū à kíanaái bà. Séde á don'arɛde gɔ de lán gbē kū à ten zī keáɛ bà. 27 Póbleri kū zīriio, ní dí mé à zɔkɔ? Póbleriinloo? Makū sɔ má kú á té lán zīrii bàme. 28 Gbē kū ò zè kúmao ma warikɛnaa gūnnɔn á ũ. 29 Lákū ma De ma ka kpatan nà, len mani á ká kpatan le se, 30 áni pɔ ble kúmao ma kpatan, áni vute kíblegbaaa àgɔ yā gɔgɔ Isaraila buri mèn kuri awɛɛplanɔɛ.

Yesu gñake à dɔ yā kū Pita ni ke

(Mat 26:31-35, Maa 14:27-31, Yuh 13:36-38)

31 Simɔ, Simɔ, ò ma. Setan zé wète à á fāfā lákū òdi pɔblewe fāfā nà. 32 Akū ma adua kènne de ma náani kū ní vī sún kíammaro. Tó n era n suma, ò n

gbēnɔ gba gbāna. ³³ Pita pìnɛ: Dikiri, ma si ò ma da kpésiran mà ga kúnwo.

³⁴ Yesu pì: Pita, maten onne, ari ko gɔ gé lé zuo gbāra, ĩni ledi kpámai gèn aakɔ. ³⁵ Akū à n lá à pì: Kū ma á zĩ ɔgɔsɔnɔ kū b̀̀k̀̀l̀̀okonaao kū kyatenɔ sari, p̀̀ke k̀̀aáwa yá? Akū ò pì: Oi. ³⁶ Akū à p̀̀ínne: Tera sà gbē kū à ɔgɔsɔnɔ vĩ, à sé. Leme do kū b̀̀k̀̀l̀̀okonaao. Gbē kū à f̀̀neda vĩ s̄ro, à a uta yía à lú. ³⁷ Maten oáre, séto yā kū ò k̀̀e Luda yān ma musu papa kū ò pì: Ò a d̀̀te dokɔnɔ kū taarikerinɔ. Yā kū ò k̀̀e ma musu pì mé àten ke sà. ³⁸ Ò pì: Dikiri, f̀̀neda m̀̀en plan dí. Akū à p̀̀ínne: Abirekū m̀̀.

Yesu aduakena zaa Kùkpe s̄s̄gerɛi
(Mat 26:36-46, Maa 14:32-42)

³⁹ Yesu bò à g̀̀e Kùkpe s̄s̄gerɛi lákū àdi ke nà. A ìbanɔn téi. ⁴⁰ Kū à kà gu kū àten g̀̀en, à p̀̀ínne: À adua ke de ásun fu ỳ̀ogwanaaaro. ⁴¹ Akū à k̀̀m̀̀ma à kà lákū òdi gbè zu à léte taka bà. Akū à k̀̀te à adua k̀̀e ⁴² à pì: Baa, tó n ye, n toko'í síma, ama adi ke ma p̀̀yenyĩnaanlo, séde n p̀̀. ⁴³ Akū malaikaa bò ludambe à s̀̀a à a gbà gbāna. ⁴⁴ Kunna wétamma g̀̀n àten adua ke kū kokario. Akū a ísimma ten tó z̄̀te lán arutɔnaa bà. ⁴⁵ Kū à adua k̀̀e, à f̀̀te à èara à s̀̀ à a ìbanɔ lè, òten i o kū p̀̀sirao. ⁴⁶ Akū à p̀̀ínne: À k̀̀e dera àten i oo? À f̀̀te à adua ke de ásun fu ỳ̀ogwanaaaro.

Yesu k̀̀naa
(Mat 26:47-56, Maa 14:43-50, Yuh 18:3-11)

⁴⁷ Kū à kpé àten yā o, akū ò kà dasidasi. Gbē kū òdi pine Yudasi, a ìba gbēnɔn kuri awɛɛplanɔ doke mé à d̀̀nne are. Kū à nài de à lé péa, ⁴⁸ akū Yesu

pìne: Yudasi, lépenaaan ñni Bisāsiri Né kpáómma yá? ⁴⁹ Kū gbě kú ò kú kú Yesuonɔ yá kú àten su è ò pì: Dikiri, ò n lélé kú fēnedaon yá? ⁵⁰ Akū n gbě do sa'oriki zōkō zìrii lè à a ɔpla sã gò. ⁵¹ Akū Yesu pì: À abirekū tó. Kū à ɔ nà a sãa, akū a sã era à nàn. ⁵² Akū à pì sa'orikinɔ kú Luda ɔn dākparinɔ kú gbě zōkō kú ò sùinɔne: A sumai kú fēnedaon kú gònɔ lākū kpāni wédewen ma ũ bà yá? ⁵³ Lākū gu dīgō do nà madīgō kú kááo Luda ɔnn, akū ádi ɔ namaro. Ama gɔrɔ dí de á pó ũme, gusira kíblena gɔrɔme.

Pita ledikpana Yesui

(Mat 26:57-58, 69-75, Maa 14:53-54, 66-72, Yuh 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Kū ò Yesu kú ò sù káao, ò gèe káao sa'oriki zōkō bea. Pita té n kpe zázã. ⁵⁵ Kū ò té kà ɔn gura, ò kàte ò likai, akū Pita sù à sòto n té. ⁵⁶ Zònɔkpare ke a è, akū à wé dia à pì: Gbě dí kú káao sã bi. ⁵⁷ Akū à ledi kpai à pì: Nɔgbě, má a dōro. ⁵⁸ Kū à kè saa fíti gbě pānde a è, akū à pì: Mòkɔn se, n gbě dome n ũ. Akū Pita pì gōgbě pìne: Makūmero. ⁵⁹ Kū gɔrɔ gète lán awa do bà, gbě pānde nàkarao à pì: Yāpura gbě díkīna kú káaome, zaakū Galili gbēme. ⁶⁰ Akū Pita pì: Má dō pó kú n téaro. Zaa gwe gònɔ kú àten yá o, akū ko lé zù. ⁶¹ Dikiri lítè à wé pè Pitaa, akū yá kú à òo dō Pitagu kú à pì, ari ko gō gé lé zu gbāra, ani ledi kpai gèn aakō. ⁶² Akū Pita bò bàai à pɔsira ɔɔ dō.

Yesu fobonaa

(Mat 26:67-68, Maa 14:65)

⁶³ Gbě kú òten Yesu dākpanɔ a fobò ò a gbě. ⁶⁴ Ò pó yīne a ānnwa, akū òteni a lala ò pì: Ñ annabikēyā

o, dí mé à n lɛɛ? ⁶⁵ Dɔkɛna kãao gŭn ò yã dasi pãndenɔ ònɛ dɔ.

Yuda gbãnadenɔ yãkpatɛkɛna kŭ Yesuo

(Mat 26:59-66, Maa 14:55-64, Yuh 18:19-24)

⁶⁶ Kŭ gu dò, Yuda gbɛ zɔkɔnɔ kɔ kàkara, sa'orikinɔ kŭ ludayãdannerinɔ n pínki, akŭ ò Yesu sè ò gèɛo n yãkpatɛkɛkia. ⁶⁷ Akŭ ò a là ò pì: Arumasihumɛ n ũ yá? N owɛɛ. À wèrɛmma à pì: Tó ma òáɛ, áni síro. ⁶⁸ Tó ma yãke làáwa sɔ, áni wero. ⁶⁹ Zaa tera Bisãsiri Né nigɔ vutɛna Luda Gbãnade ɔplai. ⁷⁰ Akŭ gbɛ sɛnda pínki pì: Ase Luda Néme n ũ yá? Akŭ à wèrɛmma à pì: Lákŭ a ò nà, makŭmɛ a ũ. ⁷¹ Akŭ ò pì: Ó bàka ũgba kŭ sèedadeo dɔɔ? O mà a lén kò.

23

Pilati yãkpatɛkɛna kŭ Yesuo

(Mat 27:1-2, Maa 15:1-5, Yuh 18:28-38)

¹ Akŭ ò fùtɛ n pínki ò gèɛ kãao Pilati kŭnaa. ² Oten yã dia ò pì: O gbɛ dí lè àten gudɛ ke ó bùsun, àdi gínne ò be'ogɔ kpá Siza, akŭ à a zɛda dìtɛ Arumasihu ũ, kína ũ. ³ Akŭ Pilati a là à pì: Mɔkɔn Yudanɔ kína ũ yá? À wèa à pì: Len n ò lɛ. ⁴ Akŭ Pilati pì sa'orikinɔ kŭ pari kŭ ò kú gwenɔnɛ: Mádi taari e gɔgbɛ pìiaro. ⁵ Akŭ ò nàkara kãao ò pì: Àdigɔ té ká gbɛnɔgu a yãdannenaa gŭn Yudea bùsun pínki. À nàa Galilimɛ ari à gèɛ à kào la sà.

⁶ Kŭ Pilati mà lɛ, akŭ à gbèka tó Galili gbɛmɛ a ũ. ⁷ Kŭ à dɔ kŭ à bò Herɔdu bùsummɛ, akŭ Herɔdu pì sɔ à kú Yurusalemu zĩ birea, akŭ à a gbàrɛa. ⁸ Kŭ Herɔdu Yesu è, akŭ a pɔ kè nna manamana. À a baaruu mà, akŭ à ye n wé ke pla zaa gikɛna. À wé dɔ

à Yesu daboyākena e. ⁹ À yāno làlaa dasi, akū Yesu dí a ke wearo. ¹⁰ Sa'orikinɔ kū ludayādannerinɔ zena gwe òten yā didia pāsīpāsī. ¹¹ Herɔdu kū a sozano Yesu gya bò ò a fòbò ò uta wéde dāne, akū à èra à a gbàre Pilatia. ¹² Zì birea Herɔdu kū Pilatio gò kò gbē ũ, zaakū ò ibere sè kū kòo yā.

Yādana Yesula

(Mat 27:15-26, Maa 15:6-15, Yuh 18:39-19:16)

¹³ Pilati sa'orikinɔ kū gbānadenɔ kū gbē kparano kākara n pínki ¹⁴ à pìnnè: A sumene kū gōgbē kū a pì guderiiimeo. Ma a làla á wára yā kū a didiano musu, mádi e à taari ke kèro. ¹⁵ Len Herɔdu dí ero le se, zaakū à èra à a gbàrewáme. À gwa, adi yāke ke kū à kà mà a dero. ¹⁶⁻¹⁷ Mani tó ò wari dɔa, gbasa mà a gbare. ¹⁸ Akū ò wiki lè n pínki lèlè ò pì: Ñ gōgbē pì de! Ñ Baraba gbarewèrè! ¹⁹ Ò Baraba pìi dà kpésiran yā bona gbānadenɔ kpe kū gbēdenaao yáime. ²⁰ Pilati ye à Yesu gbare, akū à gbēno laakarii gâte à sùawa. ²¹ Akū ò èra ò wiki lè ò pì: Ñ a pá lía! Ñ a pá lía! ²² A gèn aakōdeo Pilati pìnnè: Bó dāan à kèè? Mádi taari kū à kà ò a de earo. Mani tó ò wari dɔa, gbasa mà a gbare. ²³ Akū ò zèi òten gbekaa kū wiki gbānao à a pá lía. Akū n zukakanaa tò ò yā blè. ²⁴ Akū Pilati dìte kū ò ke lākū ò gbèkaawa nà. ²⁵ Gōgbē kū ò dà kpésiran bona gbānadenɔ kpe kū gbēdenaao yāi kū ò gbekaa piin à gbàreñne, akū à Yesu kpà gai lākū ò yei nà.

Yesu pana lía

(Mat 27:32-44, Maa 15:21-32, Yuh 19:17-27)

²⁶ Kū òten gé káao, akū Sireni gbē Simɔ ten su kū burao, akū ò a kù ò lígbāndurukpanaa dìne àgō

téo Yesui. ²⁷ Pari bò téi kù nɔgbě kù òtɛn ɔɔ dɔ òtɛn wěnda kenɛnɔ. ²⁸ Yesu lîte à are dòm̃ma à pì: Yurusalemu nɔgběɛnɔ, àsun ɔɔ dɔ ma yãiro. À ɔɔ dɔ á zĩda yã kù á nénɔ. ²⁹ Zaakū a ɔrɔ ten su kù oni pì: Arubarikadenɔn para kù odi né iro, né dí n̄ yɔ mironɔ ũ. ³⁰ ɔrɔ birea

oni pi kpínɔ léte à sim̃ma,

oni o s̃s̃ínɔ léte à dańla.

³¹ Lákū òtɛn yã dí taka ke kù lí búsuo, lí kori pó nig̃ɔ de deraa?

³² Òtɛn gé kù dàkeri gběɛnɔn pla kenɔ dɔ, de ò n̄ dɛdɛ kù Yesuo læɛɛ. ³³ Kù ò kà gu kù òdi pi M̃itokokia, akū ò a pà lía gwe kù dàkerii pínɔ, gbě do a ɔplai, gbě do a ɔzei. ³⁴ Akū Yesu pì: Baa, n̄ gaafara keńne, zaakū ò d̃s̃ pó kù òtɛn kero. Akū ò kàpaa kpà ò a pókasanɔ kpàatek̃ɔne. ³⁵ Gběɛnɔn zena gwe ò wé kà òteni a gwa, akū Yuda gbānadenn̄ ten lészuki kea ò pì: A gbě pāndenɔ sura bà. Tó Arumasihu kù Luda d̃t̃em̃e a ũ, à a zĩda sura bae! ³⁶ Sozanɔ teni a lalandi ke dɔ. Akū ò n̄ à s̃ew̃e kpàkp̃aa d̃n̄e ³⁷ ò pì: Tó Yudanɔ kiname n̄ ũ, n̄ n̄ zĩda sura ba. ³⁸ Sèeda ke na a m̃i musu ò k̃èa:

Yudanɔ kinan dí!

³⁹ Dàkeri kù ò lokona lía pínɔ do d̃ɔkena yã òne à pì: Arumasihum̃e n̄ ũroo? N̄ n̄ zĩda sura ba kù ók̃n̄ɔ læɛɛ. ⁴⁰ Akū a gběndo pàtaa à pì: N̄ Luda ṽina ṽiroo? Yã dok̃n̄ɔ mé à kúwá. ⁴¹ Ók̃n̄ɔ, ó pó kú a zéame. Pó kù o t̃s̃ mé à b̃utewá, ama gbě dí dí yã ke kero. ⁴² Akū a pì: Yesu, tó n̄ su kpata ble, n̄ dɔ ma yān. ⁴³ Akū à wèa à pì: Yāpuran maten onne, gbāra ñig̃ɔ kú kūmao aruzenna.

*Yesu ganaa**(Mat 27:45-56, Maa 15:33-41, Yuh 19:28-30)*

⁴⁴ Kū ifāntē kà m̀dangura, akū gusira dà b̀suu p̀ila p̀inki ari f̀anantē m̀ò aakō. ⁴⁵ Luda kpé lábure k̀èk̀õre pla. ⁴⁶ Yesu wiki gbāna lè à p̀ì: Baa, ma a ẁèndii ǹanne n ɔĩ. Kū à ò ɛ, akū a ẁèndii tà. ⁴⁷ Kū sozanɔ gbē z̀õk̀õ yā kū à k̀èe p̀ii è, à Luda sáabu kpà à p̀ì: Yápurame gbē maname a ũ. ⁴⁸ Pari kū ò k̀akara ò sù gu gwanɔ, kū ò yā kū à k̀enɔ è, ò era ò tà òteni n̄ z̀ĩda léle. ⁴⁹ Yesu gbē d̀õnanɔ kū nɔgbē kū ò t̀ei bona Galilinɔ p̀inki zena z̀á òten gu gwa.

*Yesu v̄inaa**(Mat 27:57-61, Maa 15:42-47, Yuh 19:38-42)*

⁵⁰ Gõgbē ke kun a t̀ón Yusufu. Yuda gbānadeno dokeme. Gbē maname, akūsõ à bèere v̄i. ⁵¹ A lé kú yā kū a gbēnɔ z̀è kū a kennaoo p̀inlo. Yuda lakutu Arimatea gbēme, a wé dɔ kpata kū à bò Luda k̄inaai. ⁵² À g̀èe Pilati k̄inaa à Yesu g̀èe gbèkaa. ⁵³ Akū à g̀èe p̀ii k̀ipa à táaru biza f̄if̄ia à dà gbèw̄ee kū ò sò mira ũ g̀un, odi gbēke dan zikiro. ⁵⁴ Gɔɔ p̀i bi azuma z̄ime, kámmabogɔɔ ten ká. ⁵⁵ Nɔgbē kū ò t̀é Yesui bona Galilinɔn t̀é Yusufu p̀i kpe, ò mira p̀ii è lákū à Yesu g̀èe ẁute a g̀un nà. ⁵⁶ Akū ò tà ò g̀èe n̄isi gb̄i nna kū eze kū àdi tó g̀èe v̄aro soru ke. Kámmabogɔɔ z̄i ò kámma bò lákū Luda d̄ite nà.

24*Yesu vunaa**(Mat 28:1-10, Maa 16:1-8, Yuh 20:1-10)*

¹ Azumanenna z̄i k̀onk̀ok̀onk̀o nɔgbē p̀inɔ bò ò g̀èe mira p̀i k̄inaa kū n̄isi gb̄i nna kū ò a soru k̀èeo. ² Ò lè ò gb̀e g̀ò mira léa. ³ Kū ò g̀è, odi Dikiri Yesu g̀è

ero. ⁴ Ò kú bídi gūn, akū gōgbē gbēnɔn pla kenɔ bò ò sùńma kú pókasa kú òten té kenɔ dana. ⁵ Vĩna n kú ò n mii nàte, akū gōgbē pìnɔ pìńne: À kè dera áten gbē bēne wete gènɔ té? ⁶ À kú laro, à vù. À tó yā kú à òáre gɔɔ kú à kú Galili dɔágu ⁷ à pì, séto ò Bisāsiri Né kpá kifirinɔ ò a pá lía, a gɔɔ aakōde zĩ ani vu. ⁸ Akū a yā pì dòngu. ⁹ Bona mira kĩnaa, ò gèe ò yā pì baaruu kpà zĩri gbēnɔn kuri awēedonɔne kú gbē kparanɔ. ¹⁰ Mariama Magadaleni kú Yoanao kú Yamisi da Mariamao kú nōgbē kpara kú ò kú kúnwonɔ mé ò yā pì ò zĩrii pìnɔne. ¹¹ Akū nōgbē pìnɔ yā pì kēńne lán fāai yā bà, odi síro. ¹² Akū Pita fūte à bàa sì à gèe mira pì kĩnaa. Kú à wé kpàte mira pìn, adi pókero, sé táaru bizanɔ, akū à èra à tà laasun gūn, yā pì a kú gbāna.

*Zaa Emausi zén
(Maa 16:12-13)*

¹³ Gɔɔ dokɔnɔ pì zĩ Yesu ìba gbēnɔn pla kenɔ ten gé lakutu kú òdi pi Emausi. À zā kú Yurusalemuo lán kiloo kuri awēedo bà. ¹⁴ Òten yā kú à kè pínki fāai bokɔne, ¹⁵ akū gɔɔ kú òteni a fāai bo òteni a laasun lé, Yesu n lé zén, akū òten táa o lele. ¹⁶ Akū n wé sìsi odi a dōro. ¹⁷ Akū à n lá à pì: Bó yāń á té áten o kú kōo? Akū ò zè n ān sisina. ¹⁸ N gbē do kú òdi pinε Keleopa wèa à pì: Mòkɔn nibɔɔme n ũ ndo Yurusalemu gwεε, kú ndi yā kú à kè gɔɔ pla dia dōro? ¹⁹ Akū à n lá à pì: Yā kpatemεε? Ò wèa ò pì: Yesu Nazera yāme. Annabi zōkɔɔme. Gbē sīnda pínki dō kú a yākena kú a yā'onaao bò Luda kĩnaame. ²⁰ Akū sa'orikinɔ kú ó gbānadeno dake kpàńma, de ò ga yākpate kene yāi, akū ò a pà lía

ò a dè. ²¹ Ókõnɔ sɔ, daken óten da ani Isarailanɔ mì sí. Abire gbera yā pì kena gɔɔ aakõden gbāra. ²² Akū yā kū ó nɔgbē kenɔ òo bò ó sare. Kū ò gèe a mira kīnaa kɔnkɔala káakukaaku, ²³ odi a gè lero. Ò sù ò pì malaikanɔ bò ò sùmma ò pìinne à kú wèndiio. ²⁴ Akū ó gbēkenɔ gèe ò mira pìi gwà, ò è lákū nɔgbē pìnɔ òinne nà, à kú gwero. ²⁵ Akū Yesu pìinne: Laasunsaridenɔ, adì yā kū annabinɔ ò sí likalikaro. ²⁶ Luda dí dite Arumasihu wétamma le lán dí bà gbasa à gē a gakuri gūnloo? ²⁷ Naana zaa Musa takadaa ari à gèe pé annabinɔ póa pínki, Yesu yā kū à kēna Luda yān a musu bɔkɔteíne pínki. ²⁸ Kū ò kà kāni kū lakutu kū òten gēnwo, Yesu kè lákū áni gē zéla bà. ²⁹ Akū ò a kùkū ò pì: N gō kūoo la. Ɖkɔsi kè, gu ten si. Akū à gē onn à gō kūíwo. ³⁰ Gɔɔ kū àten pɔble kūíwo, akū à burodii sè à arubarikaa dàn, akū à likɔre à kpámma. ³¹ Akū n wé kè ò a dō sà, akū ò kùrai. ³² Akū ò òkõne: Kū àten yā owere zén àten Luda yā bɔkɔtewere, ó nèsee gūn ten puroo? ³³ Akū ò fùte gwe gōnɔ ò era ò gèe Yurusalemu. Ò a zìri gbēnon kuri awēdonɔ è kakarana gwe kū gbē kū ò nàmmannɔ ³⁴ òten pi: Dikiri vù yāpurame, à a zīda mò Simɔne. ³⁵ Akū gbēnon pla pìnɔ zé gūn yā bàbaíne kū deran ò a dō nà burodi likɔrenaa gūnwo.

*Yesu bo à suna a ibanɔne
(Mat 28:16-20, Maa 16:14-18, Yuh 20:19-23, Zīr 1:6-8)*

³⁶ Kū òten yā pì o le, kánto ò a è zena n té, akū à pìinne: Àgō kú kú aafiaao! ³⁷ Akū swèe kèngu ò kè gíri, òten da gyāwānden ò è. ³⁸ Akū à pìinne: À kè

dera á nèsee fùtée? À kè dera á kú kú nèse plaoo?
 39 À ma ɔno kú ma gbáno gwa, kú makúme. À ɔ
 nama à gwa. Gyāwānde digō mè kú wáo vī lākū á
 èma nàro. 40 Kū à ò le, akū à a ɔno kú a gbáno m̀d̀hne.
 41 Pɔnna gūn odi we k̄aaoro, kū à bò n̄ sare yāi. Akū
 à n̄ lá à pì: Póble ke kun yá? 42 Akū ò kpò kpátèana
 k̀n̄no kpàa, 43 akū à s̄i à sò n̄ wára. 44 Akū à p̄inne:
 Yā kú ma óare gɔro kú má kú k̄áo mé à kè. Ma
 pì séto yā kú ò ò ma musu Musa doka takadan kú
 annabino takadao kú Zabura takadao papa p̄inki.
 45 Akū à n̄ nèsee w̄èhne de ò yā kú à kú takada
 p̄ino gūn d̄ro d̄s. 46 À p̄inne: Ó kè Luda yān ò pì
 Arumasihu ni wétamma e, a gɔro aak̄ode z̄i ani fute
 bona gan, 47 oni waazi ke buri s̄inda p̄inkine kú a t̄so
 naana zaa Yurusalemu, de ò nèse lite n̄ durunnano
 k̄éma. 48 Ák̄ono yā pì s̄edadeno ũ. 49 Makū s̄o, mani
 gba kú ma De a lé s̄e kp̄az̄áare. Àḡo kú w̄ete gūn la
 ari gb̄ana bo ludambe à daála.

*Tana kú Yesuo ludambe
 (Maa 16:19-20, Z̄ir 1:9-11)*

50 Kú Yesu bò k̄ínwo w̄ete kpe ari Betani sare,
 akū à a ɔno s̄e lei à arubarikaa dàngu. 51 Kú àten
 arubarika dàngu le, akū à k̄éma, Luda a s̄e à
 tà k̄áo a k̄inaa. 52 Akū ò donȳi k̄ene ò èra ò tà
 Yurusalemu kú p̄onna z̄k̄o. 53 Ódigō kú Luda onn
 gɔro s̄inda p̄inki òḡo Luda s̄ábu kpá.

Luda yá takada kú Bisá yáo
Portions of the Holy Bible in the Busa language of
Nigeria

copyright © 2005 SIM International

Language: Bisá (Busa)

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

8631d380-7d17-5581-abf9-174814e8ccc3